

NAVASART

ORGANO DE LA U. G. ARMENIA DE CULTURA FISICA

ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ Հ. Մ. Բ. Մ.-Ի

ՄԱՐՏ 1957

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ճօրն Մարտիկեան	ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ	1
Ճօրն Մարտիկեանի նամակը ուս գրագետ Ռէն		7
Սկառուտութիւնը	Մ. ԵԱՆԸԳԵԱՆ	9
Սկառուտական Շարժում	Շ. Քինյ. ՄԵՀՐԱՊԵԱՆ	13
“Բնար” Երաժշտական եւ Մալուկան Միութիւն ՍՐՈՐԹՄԷՆ		20
Հայկ Արամ Պօյանեան	-	22
Հ. Մ. Ը. Մ.ի Թէյստեղանք	ԹՂԹԱԿԻՑ	23
Felicidad	EDITORIAL	25
El amigo ideal de su hijo	R. MIRAKIAN	26
De nuestros archivos	GI SHAHINIAN	30
Drtdad III y el Cristianismo		33
La literatura Armenia	R. ARTZRUNI	36
El trabajo		38

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Դ. Մ. Ը. Մ.Ի

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Սկառուտական Բանակումին եղան հետեւեալ նուիրատուութիւնները --

Գերշ. Տ. Սիոն Արք. Մանուկեան, ՀՕՄ., Տաթ. Մ. Սերոբեան, Տիար Սերգօ Էսմէրեան, Տիկին Պերպէրեան Տիարք Վահագն Խորայէրեան, եւ հաշիկ Եղբայր պահակ 500-ական փեսօ: Աշարհեան եղբարք 1000, Տիկին Յովհաննէսեան, Եղուարդ Երեմեան եւ հաշիկ Տեօֆէնեան 200ական փ.: Ա. Զաֆմաֆեան 150, Սեդրակ Թամլեան, Կարպիս Մազաֆեան, Վարդան Իզմիրլեան 100ական: Ծնողաց կողմէ եղած վճարում 18.000 փեսօ:

Այս առիւ եղան նաեւ հետեւեալ նուիրները --

Տիար Լեւոն Գամեան նուագախումբի գործիչներուն իբր փոխարձէք, նուիրեց 5000 փեսօ, Տէր եւ Տիկ. Անէմեան գայլիկի 40 փուլովէ: Ծնողական Խորհուրդի անդամներէն Տէր եւ Տիկ. Պարեան նուիրեցին գայլիկի 40 տարատ, Ծնողական Խորհուրդի անդամներէն Տէր եւ Տիկ. Բարազամեան 12 սկառուտի տարագ: Տիկ. Սիրուշ Թաղէոսեան վօլէյբոլի 5 գնդակ:

Շնորհակալութիւն բոլոր նուիրատուներուն:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՃՕՐՃ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆ

(ՄԵՐ ՄԵԾ ՀԻՒՐԸ)

Մօտ ատենէն մեր մէջ պիտի ունենանք Ճօրճ Մարտիկեանը, որ աշխարհածանօթ անուն մըն է արդէն:

Սակայն ո՞վ է այս վիպական տիպարը, որ հայկական խրճիթէ մը ելած՝ ազատօրէն մուտք կը դործէ քմահաճ եւ անթափանցելի պալատները, եւ սեղանակից ըլլալով աշխարհի մեծամեծներուն, մեր փառքն ու վեհութիւնը կը տարածէ ամէն կողմ:

Իբրեւ բացառիկ դէմք, թերեւս օր մը գրուի իր կեանքի լրիւ պատմութիւնը, ուր իր անձը, նկարագիրը եւ արարքները, իրական ըլլալով հանդերձ, առասպելական կը թուին պահ մը, միանգամայն կըթիչ ու դաստիարակիչ: Մինչ այդ, սակայն, իր ժամանման առթիւ, կ'ուզէինք ներկայացնել մեր մեծ հիւրը իր կարգ մը բնորոշ գիծերով:

Ընթացքը. — 1919 թ. պատանի մարզիկ կամ սկաուտ մըն է, վառվռուն, յանդուգն ու ճարպիկ: Կը վայելէ իր ծնողաց դուրսդուրանքը եւ հայրենի օճախին քաղցրութիւնը: Պոլիսը ազատ է եւ աւելի՛ հաճելի, որովհետեւ ջախջախուած է մեր դարաւոր ոսոխը: Բայց այս ամէն առաւելութիւնները չեն լեցնէր հայրենասէր պատանիին սիրտը: Իր երազներու միակ աշխարհը նորաստեղծ Հայաստանն է, ուր կ'ուզէ երթալ օր առաջ եւ ապրիլ իր ժողովուրդին մէջ եւ անոր հետ:

Եւ պատմութիւնը ողբերգական առիթ մը կ'ընծայէ իրեն, որպէս զի իրագործէ իր երազները: 1920 թ. անսպասելիօրէն կը

60-97

պայթի հայ-թրքական պատերազմը: Դաւաճանուած Հայաստանը առնուած է երկու սուրբի միջև եւ գերազոյն ճիգ կը թափէ պաշտպանելու իր սահմանները եւ անկախութիւնը: Դէպքերը կը գարգանան շմեցուցիչ արագութեամբ: Պատանի ծօրճը, հակառակ ծնողաց կամքին եւ յորդորներուն, անմիջապէս կը մեկնի Պաթում, ուրկէ կ'ուղեւորուի հայաստան եւ ինքզինք կը գտնէ ազամաճակատի առաջին դիմերուն Վրայ, Կարսի նախադուռը կազմող Սարը Դամիչի մէջ, ուր բախտորոշ կոխներու ատեն գերի կ'իյնայ թուրքերուն ձեռքը:

Հարիւրաւոր հայ գերիները, որոնց մէջ նա'եւ ծօրճը, Կարս կը բերուին եւ զնդան կը նետուին, սպասելով իրենց մահասարսուռ ճակատագրին:

Ստեփան, պատանի ծօրճը հասարակ գերի մը չէ': ալ իծնէ առասպելական հերոս մը, յանդուգն եւ վճռական: Կը յաջողի փախչիլ բերդէն եւ Հայաստանի խոտաշունչ ձմրան, «կաշի եւ սուկոր դարձած», ինչպէս ինքը կը նկարագրէ, կը հասնի Երեւան եւ անկէ Վահան Զեքազի հետ կ'անցնին Ալէքսանդրապոլ (Լենինական), եւ կը մտնեն Ամերիկեան Նպաստամատոյցի մէջ որպէս պահակապետ եւ սկաուտապետ:

Այսպէսով, ծօրճ Մարտիկեան իր նպատանեկութիւնը կը փառաւորէ հերոսական դրուագով մը: Մեր յեղափոխական եւ ազատագրական պատմութեան մէջ այսպիսի պատանիներ քիչ ենք ունեցեր, որոնցմէ առաջինն է ծօրճ Մարտիկեանը իրրեւ վերապրող հերոս մը, որ այժմ համաշխարհային համբաւի տիրացած է:

Ծօրճը եւ Աւետեաց երկիրը.— Կատարեալ ողբսական մը կ'ապրի ծօրճ Մարտիկեանը Հայաստանէն Պոլիս փախչելով եւ անկէ ալ «Աւետեաց Երկիրը» (Ամերիկա), ուր իրեն համար կը սկսի դայքարի, ընկրկումներու եւ յաղթանակներու նոր շրջան մը, անսահման կարելիութիւններով:

Իր նամակներէն մէկուն մէջ, գրուած ասկէ ինը տարի առաջ, ծօրճ Մարտիկեան հետեւեալ կերպով կը բնորոշէ Հիւս. Ամերիկան իրրեւ նոր միջավայրը.—

“Ամերիկա ինձ համար եղի է կատարեալ “Աւետեաց Երկիրը”, բայց կարծել թէ դիրութեամբ է եղի ամէն ինչ, շատ սխալ է: Այս երկիրը աշխատանքի երկիր է, եւ միմիայն ծանր աշխատանքով եւ շարունակ ինքզինքը կրթելով մէկը կրնայ որեւէ տեղ հասնիլ: Ինչպէս լսած կ'ըլլաս, ես նոյնիսի բղեր եմ խՈՂԱՐԱՐԱՊԵՏ ամէն մեղքիս վրայ. կարծելով թէ այդ ֆիւզով կրնայի իմ ազգիս ու ժողովուրդիս օգտակար դառնալ: Իմ սիրած ֆիւզս եւ գործս “Ռատիօ”ն է. ունիմ անձնական կայանը, եւ անշուշտ կը գրեմ Ամերիկեան պարբերականներու մէջ, ինչպէս գրած եմ գիրք մը, անշուշտ ամէնքն ալ անգլիերէն”:

Ծօրճ Մարտիկեան ի՞նչպէս հասած է իր ներկայ դիրքին:

Ամերիկայի իր կեանքը շատ ուսանելի եւ դաստիարակիչ կողմեր ունի: Իմացական եւ բարոյական շնորհներով օժտուած, ճօրճը անիջապէս կը ճանչնայ իր նոր միջավայրը: Մէկ կողմէն առօրեայի պայքարը կը մղէ, միւս կողմէ դիշերային դպրոցները յաճախելով կը նուիրուի լուրջ ինքնակրթութեան եւ ինքնագործացման: Մայրենի լեզուէն աւելի կը տիրապետէ անգլերէն լեզուին, եւ իր հոգեւոր կապերը ամուր կը պահէ հայկական, բայց առաւելապէս Ամերիկեան մշակութային հաստատութեանց հետ:

Համեստ անձնաւորութիւն մը ըլլալով, իր պարզ զբաղումով կը ներկայանայ աշխարհին, կարծես աշխարհի քթին խնդալու համար: Մինչդեռ ինքը զարգացած մտաւորական մըն է, բազմապիսի առաքինութիւններով:

Միայն ճաշարանապէ՞տ կամ խոհարարապէ՞տ... վրաս գրէ, ինչպէս պիտի ըսէին Պոլսահայերը: Եթէ աշխարհի բոլոր խոհարարները եւ ճաշարանապետները ճօրճ Մարտիկեանի պէս ըլլային, աշխարհը կը վերածուէր երկնային դրախտի մը: Սակայն, նոյնիսկ այս պարզ զբաղումով Մարտիկեանը ի յայտ կը բերէ գործ մը ստեղծելու, վարելու, ընդարձակելու եւ հաճելի դարձընելու արտակարգ կարողութիւն մը:

«Լաւ խոհարար մը, ինչպէս պիտի ըսէր Թոլստոյ, լաւ արուեստագէտ մըն է միաժամանակ»:

Թոլստոյի ըսած մարդն է ճօրճ Մարտիկեանը, որ իր պարզ զբաղումին մէջ կը դնէ արուեստ, ճաշիկ եւ ընտանեկան օճախի քաղցրութիւնը: Շուտով կը հասնի նիւթական ապահովութեան, եւ կազմակերպուած ու արդիւնաւէտ գործը յանձնելով ընտանիքի միւս անդամներուն եւ մօտիկ բարեկամներուն, կը զբաղի իր նախասիրած մշակութային ձեռնարկներով: Հասնելով նիւթական բարեք վիճակի, ճօրճը կ'իշխէ նիւթին եւ զայն առատօրէն կը դործածէ՝ իրականացնելու համար իր մարդասիրական, հայրենասիրական եւ բարձրօրէն մարդկային ծրագիրները:

Հոս տեղին է յիշել դէպք մը, որ լաւագոյնս կը բնորոշէ իր արտաքոյ կարգի ձեռներիցութիւնը:

Անցեալ պատերազմին, դաշնակից բանակները, հրամանատարութեամբ Զօրավար Այզընհաուերի, ուղղակի անճրկած էին պարէնաւորման անկանոնութեան հետեւանքով: Պարէնի համար միլիոնաւոր տոլարներ կը տրամադրուէին եւ պահեստները կը ճաթէին պարէնով եւ ընդեղէններով, եւ սակայն զինուորները անօթի կը մնային, անհամ կերակուրներու եւ վատթարագոյն մատակարարութեան պատճառով: Եւ ահա ճօրճ Մարտիկեանը՝ կը հրաւիրուի կանոնաւորելու բանակին խոհանոցը եւ մատակարարութիւնը:

Եւ քանի մը ամսուան մէջ դաշնակից բանակները կը փոխուին

Հողերանօրէն: Անյազօրէն կ'ուտեն ա'յն, ինչ որ նախապէս կը մերժէին զղուանքով: Կ'ուենեան լաւ սնունդ, կանոնաւոր մատակարարութիւն եւ բանակին անհրապոյր խոհանոցը կը վերածուի ընտանեկան օճախի մը, համեղ կերակուրներով եւ միանգամայն համապատասխան անդլեւսաքսոն դժուարահաճ ճաշակին եւ քիմքին:

Այսպէսով, թիկունքի՝ կանոնաւորութեամբ, կը բարձրանայ նաեւ բանակին մարտունակութիւնը:

Ամերիկեան յաղթանակին մէջ որոշ բաժին մը ունի նաեւ Ճօրճ Մարտիկեանը ինչպէս յետոյ խոստովանած են սպայակոյտի անդամները եւ մանաւանդ Զօրավար Այզընհատըրը, որ Մարտիկեանի բարեկամն է եւ անոր հիացողներէն մէկը:

Այլ խօսքով, իբրեւ մարդ եւ Ամերիկեան քաղաքացի, Ճօրճ Մարտիկեանը անդնահատելի ծառայութիւն կը մատուցանէ իր երկրորդ հայրենիքին, որովհետեւ կը սիրէ զայն, ինչպէս ջերմեռանդութեամբ կը սիրէ իր ազգը եւ հայրենիքը: Ան, գրեթէ, հայացած Ամերիկացի մըն է, կամ ամերիկանացած Հայ մը, օտարուած բազմապիսի կարողութիւններով: Մենք, հայերս, բարոյապէս շատ բան պարտական ենք Ամերիկեան ազատասէր եւ մարդասէր ժողովուրդին: Ու վարձահատոյց եղանք լիառատ կերպով, Ամերիկային տալով Մարոյեան մը եւ Մարտիկեան մը:

Առաջինը Ամերիկ. դրականութեան մէջ ներմուծեց գաղափարապաշտութիւն, խորհրդապաշտութիւն, քիչ մը հայկական եւ միաժամանակ «մարդկային կատակերգութիւն», մեղմ թախիժ եւ խոհականութիւն, որոնք օժու են ամերիկեան զուարթամտութեամբ:

Իսկ Ճօրճ Մարտիկեանը, իբրեւ գործնական եւ դրական միաք, քիչ մը կոպիտ եւ նիւթապաշտ Ամերիքաֆանիզմին հագցուց հայկական այլասիրութիւնը եւ հայկական օճախի նահապետական քաղցրութիւնը: Աւելին. Ճօրճ Մարտիկեանը Ամերիկեան օտարամուտ եւ գոեհիկ «քիզնըս» եւ Ամերիկեան կարծր ու անզիջող «պրաքմատիզմ» շղարժեց հայկական արդար վաստակով, ուղղամտութեամբ եւ գաղափարական միտումներով: Մենք եւ Ամերիկացիները նկարագրի համանման չա՛տ գիծեր ունինք, որոնց շնորհիւ Ամերիկացած հայը կատարեալ Ամերիկացի՝ եւ Հայացած Ամերիկացի մը կատարեալ Հայ մըն է: Գրեթէ մարդկային նորակերտ տիպար մը, միանգամայն մարդասէր, բարեգործ, ազատասէր եւ լայնասիրտ: Ասոր համար է, որ մենք ջերմօրէն կը սիրենք Ամերիկան եւ Ամերիկացին, եւ անոնք նոյն սիրով կը սիրեն եւ կը գնահատեն Հայն ու Հայաստանը:

Նոյն պատերազմին, համանման օրինակ մը նա՛եւ իտալական ընդարձակ ճակատին վրայ: Իտալական բանակը, երկու տարի գամուած Մոսկուայի պատերուն տակ, պատրաստ է հակայար-

ձակման անցնիլ, համաձայնութեամբ Դաշնակից Բանակներու: Եւ ահա՛ ամենէն կարեւոր հարցը. ի՞նչպէս պէտք է կանոնաւորել պարէնի եւ ռազմամթերքի առաքումը, որ գլխաւոր նախապայմաններէն մէկն է ռազմական յաջող գործողութեանց: Հո՛ս եւս երեւան կուգայ հայկական կազմակերպչական եւ ձեռներիցութեան անգերազանցելի տաղանդը: Ա. Միկոյեան կը նշանակուի թիկունքի կազմակերպիչը: Ու բանակը, օրը օրին եւ ժամը ժամին, կը ստանայ պարէն եւ ռազմամթերք, դեռ առաջաւոր դիրքերը չհասած: Յաղթանակէն յետոյ, ռուս կառավարութիւնը եւ սպայակոյսը երախտագիտութեամբ կը խոստովանին, որ առաւելապէս Միկոյեանին կը պարտին իրենց յաղթանակը:

Ծօրճ Մարտիկեանը Ամերիկեան՝ եւ Միկոյեան Ռուսական բանակին մէջ նոյն դերը կը կատարեն, ապահովելով Բ. աշխարհամարտի վերջնական յաղթանակը, դառնալով համաշխարհային երկու ակնաւոր դէմքեր:

Լայրիճասէրը.— Հայ ժողովուրդի այս անզուգական զուակը ջերմ հայրենասէր մըն է նաեւ: Պատերազմէն ետք, մեր անօթի եւ անյոյս բազմութիւնները, առաւելապէս գերմանական, արատրիական եւ իտալական զաղթակայաններու մէջ, անհետ պիտի կորսուէին եւ փճանային, եթէ Ծօրճ Մարտիկեանի նախախնամական օգնութիւնը չհասնէր մեր տառապալկոծ եղբայրներուն:

Իր մեծ սիրտը նա՛եւ իր գրպանը լայնօրէն բացաւ անոնց: Իր անձնական միջամտութեամբ ու ջանքերով կրցաւ 3500 տարագիրներ տեղաւորել Ամերիկա եւ այլուր, ուր անոնք գտան ապահով գործ եւ պաշտօն, ու հիմա կ'ապրին խաղաղ եւ երջանիկ: Կառավարութիւն մը նոյնիսկ պիտի անճրկէր նման գործ մը ի դուխ հանել արագօրէն:

Բարեգործը.— Անթիւ են Ծօրճ Մարտիկեանի բարեգործութիւնները, մասնակի թէ ընդհանրական: Իրամական առատ յատկացումներով իրախուսած է մեր մամուլն ու գրականութիւնը, մեր կրթական, բարեփրական եւ մարզական հաստատութիւնները, ինչպէս եւ հիմնած է գրադարաններ եւ իր անձնական միջոցներով տասնեակ մը ուշիմ երախտներ կը պահէ զանազան կրթական հաստատութեանց մէջ: Իսկ իր սեփական Ռատիօ կայանը, որ ՍանՖրանչիսկոյի մէջ նշանաւոր է, բացառապէս տրամադրած է հայկական քարոզչութեան: Հայ երգը, երաժշտութիւնը կը թրթռան ամէն օր Ռատիօկայանէն, ինչպէս եւ Ամերիկացի ունկնդիրները կը լսեն մեր պատմութիւնէն հերոսական դրուագներ, աւանդավէպեր եւ մանրավէպեր, մի՛շտ ամերիկեան զուարթամտութեամբ:

Իր բազմատեսակ գործերը վարելու համար ունի մէկէ աւելի աւագ եւ կրտսեր քարտուղարներ եւ քարտուղարուհիներ:

Բազմազարդ ըլլալով, միայն նախապէս ժամադրութեամբ

կարելի է գինքը տեսնել իր դրասենեակին մէջ:

Լեդիմակը.— Ճօրճ Մարտիկեանը գրչի մարդ է միաժամանակ, հեղինակը քանի մը գիրքերու, ինչպէս եւ փնտրուած աշխատակիցը Ամերիկեան պատկառելի պարբերականներու:

Իր վերջին հեղինակութիւնը, «Երգն Ամերիկայի», բաւական աղմուկ հանց Ամերիկայի մէջ եւ անվերապահօրէն գնահատուեցաւ Ամերիկեան լրջախոհ քննադատներէն: Լոյս տեսնելուն պէս 75·000 օրինակ սպառուեցաւ անմիջապէս, եւ արդէն թարգմանուած է բազմաթիւ լեզուներու: Ամերիկեան մեծ ընկերութիւն մը յանձն առած է զայն ժապաւենի վերածել:

Եւ այսպէս, մեր տաղանդաւոր հայրենակիցը, ընկերակցութեամբ իր ազնիւ Տիկնոջ, կուգայ մեր աշխարհը իբրեւ հիւր, տիրացած համաշխարհային համբաւի:

Չափազանց բախտաւոր ենք գինքը անձամբ տեսնելու եւ լսելու: Քիչ մը անդին ընթերցողները պիտի կարդան Ճօրճ Մարտիկեանի ինքնագիր մէկ նամակը, գրուած ասկէ ինը տարի առաջ, ուր աւելի պայծառօրէն կը պարզուի իր դէմքը իբրեւ Պատանի Ղերոս, ջերմ Լայրենաւէր, մեծանձն Բարիգործ, աղմուկ հանած Գրոզ եւ միջազգային համբաւի տիրացած Լայ:

Մինչ այդ, ջերմապէս բարի դալուստ կը մաղթենք մեր մեծանուն հայրենակցին:

ՃՕՐՃ ՄԱՐՏԻԿԵԱՆԻ ՆԱՄԱԿԸ ԱՌ ԳՐԱԳԷՏ ՌԷՆ

Մեծագոյն հաճոյձով կը հրատարակեմք Ճօրճ Մարտիկեանի հետեւեալ մամուլը, ուր մեծամուռ մամուլագիրը այնքա՛ն գրաւիչ լեզուով ու ճոճով կը ներկայացնէ Միացեալ Նահանգները, իր նախադրած գործը, իր ազգային եւ մարդասիրական մտանգութիւնները, Մարտիկեան գերդաստանը եւ իր աւագայ ծրագիրները: Այլ եւ հետաքրքրական է իր կարծիքը գաղութիւ մասին: Վերջապէս այս մամուլը կարելի է համարել լրացուցիչ մասը իր այն ընդարձակ ինքնակենսագրութեան, որ վերջերս յայտ տեսաւ միջազգային "ՀԱՏԸՆՏԻՐ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ"ի մէջ, անգլերէն եւ սպաներէն լեզուներով: Ինչպէս յայտնի է, ոռյն բազմաբովանդակ եւ շքեղ հրատարակութիւնը քան միլիոն օրինակ սպառուած ունի, որուն ուզիլ կ'էսք անգլերէն, իսկ մնացեալ մարտը բազմաթիւ ուրիշ լեզուներով կը հասնին ընթերցողներուն:

ԽՄԲ.

Հոկտ. 14, 1948

ԻՄ ՇԱՏ ՄԻՐԵԼԻ ՌԷՆ,

Մի միայն կէս ժամ առաջ վերադարձայ Սէնթ Լուիզէն ուր դացած էի դրամ հանգանակելու եւ տուն ու տեղ պատրաստելու մեր Եւրոպայի գաղթականներու համար:

Վերջին երկու տարին գրեթէ իմ ամբողջ ժամանակն ու հանդստութիւնս արամադրած եմ այդ ինդէները փրկելու համար այդ դժոխային աշխարհէն. հակառակ բոլոր դժուարութիւններուն եւ մասնաւորապէս անձնական հակառակութիւններու: Իմ յոյսս շատ մեծ է որ մէկ տարուայ միջոցին պիտի կրնանք բոլորն ալ տեղափոխել Ամերիկաները, այսինքն Գանատա, Միացեալ Նահանգներ եւ Հարաւային Ամերիկա, մասնաւորապէս Արժանթին: Եթէ ի հարկէ ձեր տեղական ազգային եւ եկեղեցական ու բարեգործական մարմինները հասկնան թէ բոլորիս բարոյական պարտականութիւնն է ձեռք երկարել մեր դժբախտ հայրենակիցներուն, սրոնք չեն կրնար եւ կամ չեն ուզեր վերադառնալ Հայաստան: Իմ հաւատքս ե՛ւ յոյսս մեծ է ձեր գաղութի վերամարմար:

Հիմա դալով իմ կեանքին, համառօտ կերպով պատմեմ թէ 1920-ին Սարը Ղամիչի մօտերը գերի ինկայ թուրքերուն ձեռքը եւ լաւ մը կաշի ու ոսկոր դառնայլ յետոյ, ձմեռուայ ամենավատ շրջանին, Ղարսի բանտէն փախայ եւ անցայ Երեւան, ուր դրութիւնը աւելի վատ գտնելով Վահան Զբարգի հետ անցանք Ալէքսանդրպոլ, ու այս ու այն կողմ ման գալէ վերջ երկուքս ալ մտանք Ամերիկեան Նպաստաբաժնոցի մէջ որպէս պահակապետ եւ սկաուտապետ, Կաղաչի Փոսթի եւ Ալէքսանդրպոլի մէջ: Ապա 1922-ին, կերպով մը փախայ եւ հասայ Պոլիս ուր գտայ ծնողքս եւ մօրեղբայրս: Ասելով որ Պայծառ ամուսնացեր էր Ամերիկահայ երիտասարդի մը հետ եւ Արշակին «եղբորս» հետ փոխադրուել էր Սան Ֆրանսիսքօ, ինձի համար Պոլիս մնալ անմտութիւն էր. ուստի ես ալ գաղթականութեան ցուպը առած վերջապէս հասայ Սան Ֆրանսիսքօ: Ուրեմն 1922 Օդոստոսէն ի վեր, կը գտնուիմ այս շրջանները: Ամերիկա ինձ համար եղել է կատարեալ «Աւետեաց Երկիրը», բայց կարծիք թէ դիւրութեամբ է եղել ամէն ինչ, շատ սխալ է:

Այս երկիրը աշխատանքի երկիր է, եւ միմիայն ծանր աշխատանքով ու շարունակ ինքզինքը կրթելով մէկը կրնայ որեւէ տեղ հասնիլ: Ինչպէս լսած կ'ըլլաս, ես նոյնիսկ եղեր եմ Խոհարարապետ, ամէն մեղքիս վրայ, կարծելով թէ այդ ճիւղով կրնայի իմ ազգիս եւ ժողովուրդիս օգտակար դառնալ: Իմ սիրած ճիւղս Վեստփօնն է. ունիմ իմ անձնական կայանք, եւ անշուշտ կը գրեմ Ամերիկեան պարբերականներու մէջ, ինչպէս եւ գրած եմ գիրք մը. անշուշտ ամէնքն ալ անդէրէն: Մեծ եղբայրս Արշակը երկար տարիներէ ի վեր քովս է, մեր ճաշարաններու տնօրէն կարգած եմ զինքը, իր վիճակը շատ լաւ է, ունի շատ լաւ կիս մը, որմէ ունին քսանմէկ տարեկան հսկայ Գրիգոր անունով շատ ազնիւ եւ սքանչելի տղայ մը: Մեծ քոյրս Պայծառը 27 տարեկէ ի վեր ամուսնացած է. ունի երկու աղջիկ մէկ մասնչ եւ մեծ աղջիկէն թոռնիկ մը: Փոքր քոյրս Ալէնը ունի մէկ մասնչ զաւակ մը, 17 տարեկան. ամէնքն ալ քովս են եւ բոլորին ալ վիճակը լաւ է, գրեթէ ամէնքն ալ կլանուած են գործերովս. Ես ալ ամուսնացած եմ 17 տարեկներէ ի վեր հրեշտակի մը հետ, որուն անունն է Նազենիկ ծնած Ամերիկա, բայց շատ աւելի հայ քան բոլոր Հայաստան ծնողները: Դժբախտաբար չենք ունեցած զաւակներ, ուստի դարձուցած ենք մեր բոլոր աղգի կարօտեակները մեր զաւակները, ինչպէս Ամերիկա ծնած տաղանդաւոր ուժերը: Կը բնակինք Սան Ֆրանսիսքօ եւ Ֆրէզնօ, սակայն վերջին երկու տարիները հազիւ վեց ամիս մնացած ենք մեր տունը, միշտ աշխարհի մէկ ծայրէն միւսը ման կուգանք, տուն տեղ ճարելու 3500 դաղթականներու համար, որոնք ինչպէս ըսի, կը դառնուին շատ գէշ պայմաններու մէջ Գերմանիա, Աւստրիա եւ Իտալիա:

Մօրեղբայրս Գրիգորը հրաշքով մը ազատեցինք, եւ հիմա կը գտնուի Իտալիա իր կնոջ եւ փոքր տղուն հետ:

Քանի մը ամիս առաջ, իր մօտ էինք, կրնաս իրեն գրել եթէ կ'ուզես:

Ուրեմն սիրելի Ռէնս, կը կարծեմ թէ այս նամակս այսքանով պէտք է վերջացնեմ. ներքի որ իմ քարտուղարի միջոցով չի գրեցի, որովհետեւ չէի ուզեր որ որեւէ մէկը բաժնէր իմ ուրախութիւնը: Յաջորդ անգամ աւելի կանոնաւոր եւ մաքուր կը գրեմ: Ընդունիր իմ եւ բոլորիս համբոյրները, եւ մի մոռնար գրելու:

Մնած միշտ կարօտով՝
ձՕՐՁ

Թեհրանահայկ Մարգար Սարգիսեան իր վաղամեռիկ աղջնակին յիշատակին վարժարան մը հինսած է, 200.000 լիբ. ոսկիի նուիրատուութեամբ:

Վարժարանը աղջիկներու համար է եւ կը կոչուի Վարիամեան):

***

Բանաստեղծ Ժան Մինասեան Փրանսերէնի Թարգմանած է Վարուժանի «Հարձը»: Իրեն կը պարտինք նաև Արմէն Տորեանի կենսագրութիւնը եւ Իսահակեանի «Արու. Լալա Մահարի»ի Փրանսերէն Թարգմանութիւնը:

Ս Կ Ա Ո Ւ Տ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

ՁԵՌՔԻ ԵՒ ԳԱԻԱԶԱՆԻ ՆՇԱՆՆԵՐ

Շատ պարզ է հրեւեակայել թէ՛ սկառուաները անդադար իրենց տրամադրութեան ներքեւ չեն կրնար ունենալ դրօշախօսութեան եւ կամ բողոք եւ մուխով նշաններ փոխանցելու դիւրութիւններ: Հետեւաբար անհրաժեշտութեան առջեւ կը գտնուին՝ տարբեր ուելէ եղանակաւ՝ իրենց դադափարը յայտնելու հետաւոր կէտ մը գտնուող իրենց ընկերներուն: Ձեռքի եւ գաւազանի շարժումներով որոշ իմաստներ շատ դիւրութեամբ կրնան հասկցուիլ այնպէս որ՝ սկառուաները պարտաւոր են դրօշախօսութեան դիտելիքին հետ համընթաց ընդունակ ըլլալու այս կերպ նշանախօսութեան:

Ուելէ բան մը կորստաւած է եւ սկառու մը կը ճամբուի գտնելու անյայտացած առարկան: Քիչ վեր կը տեսնուի որ՝ ան ափ մը հող օդին մէջ կը նետէ: ատիկա կը նշանակէ «Սը գտա՛յ» — Իջ ձեռքին ափը սեղմուած արագօրէն վեր-վար շարժելու նշանը հրաժան է՝ «աւելի արագ քայլեցէ՛ք»: Երկու ձեռքերը մարմնոյն առջեւը, արմուկէն սկսելով ափերը դէպի դետին դարձած, դէպի վար շարժուածը կը նշանակէ՝ «գետին պտուկեցէ՛ք եւ կամ ծառէ, ձիւ վար իջէ՛ք» — Մէկ ձեռքը բարձրացած, ափը դիմացի կողմը դարձած՝ կը նշանակէ՝ «կաց», ափը դէմքին առջեւ, մատները բաց, ձեռքը ալ ու ձախ տանիլ աչքին մօտիկը, կը նշանակէ՝ «ի՛նչ կը տեսնես», գաւազան, հրազէն, փայտ, ձկնորսի եղէպ եւ այլն:

Երկու ձեռքով դիտուն վերեւ հորիզոնաձեւ բարձր բռնուած, կը նշանակէ «կը տեսնեմ», երկու ձեռքերը բարձրացած, ափը դիմացի կողմը դարձած, կը նշանակէ՝ «ուելէ վտանգ չկայ, ոչ մէկ վախ», մատները սեղմուած ձեռքը երկարած եւ դիտուն վրայէն դէպի վար իջեցնել ուսին հաւասար, կը նշանակէ՝ «յառաջացիր»:

Մորսէ-ի (կէտ-դիծ) դրութեամբ դրօշախօսութեան վրայ, որ կարեւոր մէկը բաժինը կը կազմէ առաջին կարգի գիտ. 3-ի, դժբախտաբար կարելի չէ մանրամասնութիւններ եւ բացատրութիւններ տալ, քանի որ այս դրութեան հայերէն այբուբէնը մինչեւ այժմ ձեւաւորուած եւ գործածութեան դրուած չէ, հակառակ անոր որ Հեռագրական Հաղորդագրութեան Համար Մորսէ-ի (կէտ-դիծ) դրութիւնը ամենէն ընդհանրականը, ամենէն արագն ու ամենէն ճշգրիտն է: Անտարակոյտ, առաջին առթիւ որ այս պահապ լրացուի, հայ սկառուաներին պիտի պահանջուի որովիլ եւ քննութեան ենթարկուիլ՝ երբ առաջին կարգի գիտ. 3-ի հարցաքննութիւնը կատարուի: Պէտք է յիշեցնեմ սկառուաներուն թէ այս քննութեան յաջող վերջաւորութիւնը իրենց առիթ պիտի տայ շատ հեշտութեամբ անցնել նաեւ «դրօշախօս» մասնագիտական նշանի պայմանը եւ շահիլ դայն:

ԳԻՏԵԼԻՔ 4. — Եօթը մղոմ հետադրութիւն ունեցող վայր մը մամբորդել եւ վերադառնալ (ընդամէնը տասն եւ չորս մղոմ), առանձին եւ կամ ուրիշ սկսուտի մը բնկերակցութեամբ, եւ գրել նշգրիտ տեղեկագրութիւն մը անոր մտքին:

Ընդարձակ բացատրութեան պէտք չկայ այս դիտելիքին համար, արդէն տրուած պայմանը շատ յստակօրէն կը բացատրէ թէ ի՛նչ կը պահանջուի սկառուաներէն: Թիւ 4 դիտելիքին հիմնական կէտն այն է թէ՛ սկառուաները պարտին այժմէն սորվիլ առանձին անհատապէս ձեռնարկներ ընել՝ անվախ եւ համարձակ:

Այս հիմնական կէտին վրայ յենելով է որ պահանջ կը տրուի սկառուտի մը առանձին եօթը մղոն տեղ ճամբորդել եւ յետոյ վերադառնալ: Ճամբարիտ է թէ՛ այժմու քաղաքական պայմանները այնքան ալ թոյլատու չեն: Մօտաւոր Արեւելքի մէջ ապրող հայ սկառուտներուն՝ առանձինն ազատօրէն չընթացալու համար անտառները: Բայց սա եւս ճամբարիտ է թէ՛ ներկայ դրութիւնը անսահման պիտի չչարտունակուի եւ պիտի յաջորդեն խաղաղ օրեր՝ երբ հայ սկառուտը առանց ամենադճողն մտատանջութեան ման պիտի կրնայ զալ լնա ու ձոր անվեհեր եւ սանձարձակ:

Դրուած եօթը մղոնի պայմանը, կը նշանակէ բացօթեայ, ղաշտային չընթանակի մը մէջ, եւ ոչ թէ քաղաքի մը փողոցներուն մէջ: Անշուշտ թոյլատրելու է որ սկառուտ մը իրեն ընկերացնէ նաեւ ուրիշ սկառուտ, բայց նախընտրելի է որ երկու սկառուտներն ալ անջատ անջատ տեղեկադիրներ պատրաստեն ճամբորդութեան մասին, պիտի տեսնուի որ՝ այս սկառուտը իր գնացքի միջոցին տեսած է որոշ տեսարաններ, որոնք միւսին աչքէն վրիպած էին, բայց փոխադարձաբար ան ալ նմարած էր տարբեր երեւոյթներ, որոնք երբեք չէին դիտուած առաջին սկառուտէն:

Այս դիտելիքին նպատակներէն մին է տղաքը վարժեցնել ուշադիր ըլլալու, տեսնել սորվելու այնպիսի երեւոյթներ՝ որոնք հասարակ անձերու աչքերէն աննշմար պիտի անցնէին: Մարդիկ կան որ ազուր փայլուն աչքեր ունին, կը նային, բայց չեն տեսներ, իսկ սկառուտները պէտք է արժուի աչքեր ունենան, որ նային ու տեսնեն՝ նոյնիսկ ամենանուրբ մանրամասունքներն:

Գիտ. 4-ին վրայ ուրիշ առաւելութիւնն է սկառուտները վարժեցնել ներկայացնելու իրենց տեսած ոեւէ վայրը կամ տեսարանը՝ ճշգրիտ նկարագրութեամբ, առանց աւելորդ դարձարանքի եւ կամ կրճատուած մանրամասնութեանց: Տեղեկազրութիւնը, զոր պիտի ներկայացնէ քննութեան մասնակից սկառուտը, պէտք է ըլլայ ամփոփ, ուղիղ եւ իսկական նկարագրութիւնը այն վայրերուն՝ որոնցմէ ան անցած էր եօթը մղոն երթի եւ եօթը մղոն դարձի պահուն:

Կան մարդիկ որ ընդունակ են իրենց տեսած տեղերը նկարագրելու այնպիսի զուտագեղ եւ զարդարուն ձևով մը, որ մարդ ակամայ կ'իրեւակայէ զեղատեսիլ վայրեր, մինչդեռ իրականութիւնը շատ վար է ատկէ: Իսկ կան ուրիշներ եւս, որոնք իսկապէս գեղեցիկ տեսարաններ հակիրճ եւ կրճատուած ձևով կը ներկայացնեն, ինչ որ այնքան սխալ դադարիւր մը կուտայ ունկնդրին:

Այս պատճառով պէտք է որ սկառուտները այժմէն սորվին բացատրել եւ ներկայացնել տեսած եւ կամ լսած ոեւէ բան իրենց իսկական ճամբարտութեան մէջ, առանց աւելորդարանութեան եւ կամ կրճատման:

ԳԻՏՆԵԼԻՔ 5.— Յառաջացեալ Ռայսնական դարման.—

Սկառուտը երբ երկրորդ կարգի աստիճանի համար իր քննութիւնը կը ըլլացնէ, ան արդէն հմուտ եղած է նախնական դարմանի հետեւեալ ստորաւաժանութիւններուն— նուազում, ակնաբեկում, ակնախախտ, մորթի պատրուածք, այրուածք, խաշուածք, վիրաւոր մը կրելու եղանակները եւ գործածութիւնը եռանդուն ու երակասեղմ վերակապերու: Իսկ առաջին կարգի համար անոր սորվելիքները պիտի ըլլան նախորդ դիտելիքներու վրայ յաւելեալ եւ յաւաջացեալ դասընթացք մը: Այսպէս՝ եթէ ակնորկ մը նետուի երկրորդ եւ առաջին կարգերու մէջ, սկառուտի մը սորված նախնական դարմանի դիտելիքներուն, մարդ դիւրաւ պիտի համոզուի թէ՛ սկառուտները իսկապէս ամենաօգտակար տարրը կը ներկայանան հանրութեան: Հակառակ այն ճամբարտութեան, թէ՛ հիւանդութիւնները եւ արկածները ամենահասարակ զէպքեր՝

են մեր ամենօրեայ կեանքի մէջ, այսուհանդերձ չափազանց դարձանալի է որ հազար հոգիի մէջ հազիւ տասը անձ կարելի է դտնել որ անմիջական օգնութիւն մը, ցաւի թեթեւացում մը կարինայ տալ հիւանդի մը կամ արկածեալի մը՝ մինչև բժշկիկին հասնիլը: Նախնական դարձանի մասին ժողովուրդին խորունկ տգիտութիւնը ահռելի վնասներ հասցուցած է, եւ շատ անգամներ ամենաշնչին պայժմանները կեանքի կորստեան պատճառներ եղած են, մինչդեռ տարրական տեղեկութիւն մը բաւարար պիտի ըլլար փրկելու այդ կեանքը:

Ինչպէս երկրորդ կարգի դիտ. 2-ի մէջ յիշուեցաւ, հոս եւս պէտք էր դրամ շէշտելու թէ՛ սկաուտներուն նախնական դարձանի դիտելիքներ աւանդելու նպատակը դանտք սկսնակ բժշկիկներ շինել չէ, այլ տալ անոնց տարրական տեղեկութիւն մը:

Հետեւեալ նիւթերը կը կազմեն առաջին կարգի նախնական դարձանի յառջացեալ դասընթացքը:

- 1.— Հրդեհ, 2.— Զրամոյն, 3.— Արուեստական շնչառութիւն, 4.— Սառիլ, 5.— Խածուածք կտորած շունէ, 6.— Թունաւորում, 7.— Գթի արիւնահոսութիւն, 8.— Ականջի եւ ախոյճի ցաւ, 9.— Արեւահարութիւն, 10.— Թունաւորում օձի խայթուածքէ, 11.— Ստամոքսի ցաւ:
- Հ Ր Դ Յ Հ .—

Հրդեհը ահռելի վնասներ կը պատճառէ ամէն տեղ, ուստի ոչ մէկ ջանք պէտք է զլացուի անոր աւերները պակոցնելու համար:

Անհոգութիւնը եղած է գլխաւոր պատճառներէն մէկը՝ հրդեհներու ծագ.— ման: Մխախտ գործածելը ոչ միայն վատ սովորութիւն մըն է, այլ չափազանց վտանգաւոր: Բիրաւոր օրինակներ կարելի է շարել. որոնց մէջ կը տեսնուի թէ, հրդեհներու իսկական պատճառը վառած սիկարէթէ եւ կամ անոր համար գործածուած լուցկիէն յառաջ եկած են: Սկաուտները դո՞ւր պէտք է ըլլան վառած լուցկի երբեք չնետելու դետին, այլ դրան մարելէ յետոյ՝ յախճապակիէ եւ կամ մետաղեայ պնակներու մէջ դնելու են:

Անկողնոյ մէջ կարգաւ դիշերը լամբարի լոյսով նոյնպէս վնասակար է: Վասնդի ընթերցողին քունը գալէն յետոյ՝ կրնայ պատահիլ որ լամբարը շրջի եւ հանդերձներ բռնկին:

Սկաուտները երբեմն կը ստիպուին իրենց թրջած զգեստները չորցնելու համար՝ կրակի առջև բռնել զանոնք, պէտք է գոյն ըլլալ, որ կրակ չառնեն զգեստները:

Բանակորմներու ատեն սկաուտները կրակ կը վառեն՝ կերակուրները պատրաստելու եւ տաքցնելու համար. այս կրակները պէտք է լաւ մը մարել՝ երբ այլեւս անոնց պէտք չի մնար եւ կամ՝ երբ բանակը կը պատրաստուի նոյն կեդրոնէն շուրջու: Մեծ սխալ մըն է կրակը վառ թողուլ եւ հեռանալ նման պարագաներու մէջ: Անտառներու մէջ շատ մը հրդեհներ պատահած են այս ձեւին տակ:

Երբեմն ալ հրդեհ կը ծագի օդային կազին կամ վառօդին կրակ ունելէն: Սենեակ մը ուրկէ հոտ կուգայ վառած լուցկիով, երբեք պէտք չէ մտնել եւ ոչ ալ վառած լապտերով, իսկ երբ մէկը վառօդ կը կրէ իր վրայ պէտք չէ որ գրպանին մէջ լուցկի ունենայ:

Երբ ձեր զգեստը կը բռնկի, օգնութիւն ստանալու համար մի՛ վազէք. վառնդի այդ կերպով հրահրած կ'ըլլաք բոցերը, այլ՝ անմիջապէս վերարկու մը, պլանքէթ մը, կապերտ մը առնելով՝ փաթթուեցէք ամուր մը եւ դետնի վրայ պատկերով՝ հոս հոն դաւորուեցէք: Իսկ եթէ ոեւէ բան կարելի չէ գտնել

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԻ

ՕՐ . ԽԱՐԻԱ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Մեր շրջանական է նաեւ այս Համակրելի աղջնակը, երկրորդ դուստրը Միութեան տաննեակ տարիներու վարչական անգամ Պր. Արտաշէս Սարգիսեանի: Այս տարի փայլուն կերպով աւարտեց երաժշտական տեսական եւ գործնական դասընթացը, ստանալով փրոֆեսորա տիտղոս:

Տէր եւ Տիկ. Մանիա եւ Արտաշէս Սարգիսեանի աւագ դուստրը, Սոնիա, նոյն փայլուն յաջողութեամբ եւ նոյն տիտղոսով աւարտած է իր երաժշտական ուսումը նախանցեալ տարի, ստանալով ոսկի մետալ:

Այս երկու քոյրերը նմանապէս իրենց վարժարանին մէջ երբե՛ք առաջնութիւնը չեն դիմած ուրիշներու, իրենց արտակարգ ընդունակութիւններով: Մեր քաջախիտները եւ շնորհաւորութիւնները:

որուն մէջ կարենաք փաթթուիլ, զեախն պառկեցէք ու կամաց մը դլտորուելով ձեռքով ալ վառած տեղերուն զարկէք:

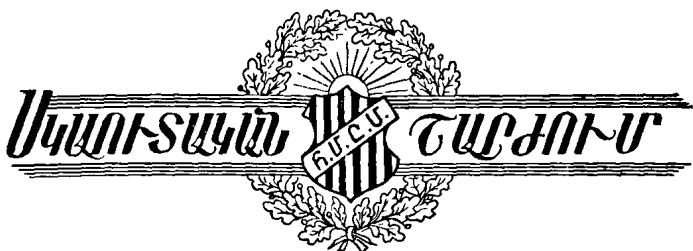
Եթէ ուրիշին զգեստը բռնկած է, փաթթեցէ՛ք զիւրք ոեւէ ծածկոյթով մը եւ գլտորեցէ՛ք զայն զետնի վրայ:

Մի՛ մոռնաք թէ բրդեաց հլետաւծեղէնները աւելի դժուար կը բռնկին՝ քան բամբակը, որ դիւրավառ է:

Տան մը մէջ հրդէհ սկսած միջոցին, սկաուտները մեծ օգտակարութիւն կրնան ունենալ, պայմանաւ որ՝ կատարելապէս պաղարիւն բլլան: Կրակին վրայ նախ քանի մը դոյլ ջուր եւ կամ բուրդէ ծածկոցով մը դոցելը կրնայ մարել: Աւագ, փոշի, աղբ եւ նոյնիսկ ալիւր նոյն պողեցութիւնը կ'ունենան:

Երբ շէնքի մը մէջ հրդէհ սկսած է, պէտք է նախ հրչէջներուն իմաց տալ: Բոլոր դռները պէտք է զոց պահել, որպէսզի օդի հոսանքները խափանուին եւ կրակը հրահուրելով ուժգնութիւն չստանայ: Եթէ շէնքին մէջ մտնելու ստիպուիք՝ դուրսի մարդոց օգնութեան համելու նկատումով, թաց լաթ մը կամ թաշկինակ մը կապեցէք ձեր բերնին վրայ: Մի մոռնաք թէ նոյնիսկ ծուխով լեցուն սենեակի մը մէջ, սոսխտակամածին մտելը, բուարար քանակութեամբ մաջուր օդ կը դռնուի. Հետեւարար մոխով լեցուն սենեակի մը մէջ պէտք է սողալով յառաջանալ զետնին վրայէն շնչել Հոն գտնուած մաջուր օդը: Եթէ թաց լաթով մը ծածկուած ներս մտնէք, պահպանած կ'ըլլաք մարմինը եւ զգեստները բռնկիչէ:

Սկաուտներէն՝ ոմանք թերեւս չեն գիտեր թէ՛ կայ կրակ որ ջուրով չի մարիր: Օրինակ, քարիւղը եւ ձէթը երբ բռնկին, կարելի չէ զանոնք ջուրով մտրել: Այլ պէտք է անոնց վրայ թափել աւազ, հող եւ կամ ծածկոցով մը անմիջապէս պոցել վրան:

Հ. Մ. Ը. Մ. Ի ՍԿԱՌՈՒՏԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻ ԶԱՆԴԵԱԿ

Բառին բուն իմաստով՝ աննախընթաց եղաւ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի սկսուողական բանակումի փակման հանդէսը, որուն նկարագրականը կուտանք իբրեւ լրացուցիչ մաս, 21-օրեան բանկումի կեանքը պատկերացնող:

Փետր. 24, Կիրակիի. — Վերջին օրն է բանակումի: Սովորականէն տարբեր եռուցեալ մը նկատելի է սկսուողական վրաններու տակ եւ զայլիկներու սենեակներուն մէջ: Սովորական օրեր, ժամը եօթին, միայն վարիչները ոտքի կ'ըլլան, այսօր, սահայն, ամէնքը արթուն են եւ անհամբեր կը սպասեն զարթնումի աւետարեք փողի ձայնին:

Փողը կը հնչէ, իբրեւ նախանշան օրուան վայելքին:

Առաւօտեան ընդհանուր քննութենէ վերջ, Սկսուողական Պետը բոլորին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ կէսօրէ վերջ տեղի ունենալիք հանդիսութեանց վրայ, որ պիտի արտայայտէ 4-ամսեայ սկսուողական կեանքի եւ 21-օրեայ բանակումի ընթացքին մեր տղոց դաստիարակութեան եւ դործունէութեան վաստակը:

Մինչեւ կէսօրը, տղաքը զբաղեցան բանակավայրի մաքրութեամբ, ինչ որ կատարեցին զուարթ ու խանդավառ, ցոյց տալով թէ, իրենք իրական սկսուածներ են:

Կէսօրէ վերջ ժամանեց Հայրապետական Պատուիրակ Ս. Հայրը, առջնորդութեամբ Ծնողական Որհնուրդի Առննապետ՝ եղբ. Արտաշէս Պարսամեանի: Վարիչներ եւ համազգեստաւոր խմբակ մը չպատուի առջնորդով դիմաւորեցին Ս. Հայրը եւ Եկեղեցւոյ, Մամուլի եւ Ազգ. Կազմակերպութեան ներկայացուցիչները:

Պատուոյ հիւրերը նախ շրջեցան ամբողջ բանակատեղին, տեսան տղոց կատարած ձեռնարկն աշխատանքները՝ վրաններու շուրջ, ուր, ամէն տեղ կանրախ էր անդուլ աշխատանքի եւ նուիրումի ոգին:

Ճաշը սկսելէ առաջ, խունկը ծխաց եւ Սրբազանը, մասնակցութեամբ քէմբի կազմի, հանդիստ մաղթեց մեզմէ յաւէտ բաժնուած Հ.Մ.Ը.Մ.Ի հիմնադրներուն, դործիչներուն եւ նուիրատուներուն:

Ժամը երկուքին սկսաւ հանդիսականներու ժամանումը: Սկսուողական Վերին Մարմինն ու Ծնողական Որհնուրդը կանխազգուլով այցելուններա խընդումը, քէմբի համար ապահոված էր ինքնաշարժի տուանձին: սպասարկութիւն մը, դիւրացնելով ժողովուրդին ժամանումը:

Մինչեւ յետմիջօրեայ զարթնումի պահը, կարգը եկաւ լողանքի, որուն վերջին վայելքը թոյլատրուեցաւ տղոց: Եւ ահա, շարժանկարի եւ լուսանկարի դործիչներ շարժման մէջ մտան: Ծնողքներ եւ հանդիսականներ շրջապարի հիմնական կէտին վրայ յենելով է որ պահանջ կը արուի սկսուածի մը:

Այս հիմնական կէտին վրայ յենելով է որ պահանջ կը արուի սկսուածի մը: առանձինն եօթը մղոն տեղ ճամբորդել եւ յետոյ վերադառնալ: Ճշմարիտ է

տած էին աւազանը, Հրճուանքով դիտելով այն երանութիւնը, որ այդ պահուն կ'ապրէին իրենց փոքրիկները:

ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՆ Ա՝ ՄԱՍԸ .--

Տղոց լուգանքի աւարտումէն վերջ, ժամը 4,30-ին սկսաւ սկսուտակոն բանակումի հանդիսութեան Ա. Մասը:

Ոչ ոք կրնար ենթադրել տեղի ունենալիքը, սակայն ներկաները կ'ակնկալէին աննախընթաց ցուցադրութիւն մը: Մինչ այդ, հանդիսականներու տեսողութենէ հետո պահուած էր բուն բանակավայրը, ուր արդիւրեւած էր մուտքը:

Եւ ահա, բարձրախօսի Հրաւերով նախ Պատուոյ Հիւրերն ու ապա Հանդիսականները մուտք գործեցին արդիւրեւ սահմանէն ներս...:

Սկսուտակոն բանակավայրը՝ զմայլանքի, Հիացման եւ գոհունակութեան րացազանչութիւններ թոցուցին ներկաներու շրթներէն:

Ութը վրաններ կը ներկայացնէին Համայնապատկերը բանակավայրին. մին՝ Ընդհ. Պետին, մնացեալները՝ խմբակներուն որոնց իւրաքանչիւրի վրանի մուտքի փոքր կայմին վրայ կը ծածանէր խմբակը խորհրդանշող նկարող դրօշը: Իսկ բանակավայրին ճիշդ կեդրոնը հաստատուած էր դրօշներու կայմը, խճաքարերով շրջապատուած եւ չուաններով անջատուած շրջանակի մը մէջ, ուր կը կանգնէր պահակ-սկսուտը:

ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՍԿՍԻ

Ընդհ. Պետ եղբ. Կարպիս Տէր Մեսրոպեան, գործադրութեան կը դնէ հանդիսութեան յայտադիրը, որուն առաջին բաժինը կը բաղկանայ բուն իսկ բանակումի զարթուումի, վրաններու քննութեան, օրուան զեկոյցի եւ դրօշի պարզումի գործողութիւնը, ինչպէս կը կատարուէր, ամէն օր:

Առաջին փողը հնչած էր եւ արթնցուցած քէմբի բոլոր բնակիչները: Խոր լուսութեան մէջ ահա կը հնչէ երկրորդը՝ հաւաքումի փողը: Վրաններու մուտքը ակնթարթի մը մէջ կը բացուի եւ հանդիսականներու աչքերուն առջեւ կը պարզուի հիանալի տեսարան մը:

Դէպի փեթակ թռչող մեղուններու նման, իւրաքանչիւր խմբակը դիրք կը բռնէ իր վրանին առջեւ: Խմբապետական կազմը մի առ մի քննութենէ կ'անցնէ վրանները, կ'արձանագրէ իւրաքանչիւր խումբի շահած թիւը եւ ի վերջոյ, տետրը կը յանձնէ Ընդհ. Պետին:

Քննութեան կը յաջորդէ զեկոյցը:

Խմբապետը կ'այցնէ խումբերուն մի առ մի: Խմբապետ եւ խումբի Առաջնորդ դիրքը կը բարեւեն: Առաջնորդը նախ դրաւոր իր տեղեկագիրը կը յանձնէ քննիչ-խմբապետին - եւ ապա, կուտայ նաեւ բերանացի իր զեկոյցը, խումբի ընդհանուր կացութեան մասին, - օրուան դէպքերուն, հիւանդի, բացակայի, զանցատուի եւլն. - եւ այսպէս, յաջորդաբար, մինչեւ վերջին խմբակը:

Ի վերջոյ, քննիչ-խմբապետը խմբակներու զեկոյցներն ի ձեռին, «պատուի առ» դիրքով դէմ առ դէմ կուզայ Ընդհ. Պետին հետ եւ անոր կը յանձնէ օրուան տեղեկագիրը:

Նոյնը կ'ընէ նաեւ գայլիկներու խմբապետը, իր կարգին:

Ընդհ. Պետը կ'արտայայտուի քէմբի ներկայացուցած ընդհանուր կացութեան շուրջ, յետոյ կը սկսի դրօշներու պարզումի արարողութիւնը:

Սկսուտները լողանքի պահում

Երեք կայմեր կը հիւրընկալեն զրօշները: Կեղրոնը՝ Արժանթինեան Ազգային դրօշը, աջին՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Մարզական Դրօշը եւ ձախին՝ Սկսուտական Դրօշը:

Երկու սկսուտ եւ զայլիկ մը – որոնք ջէմբի օրուան ամենազործունեայ եւ ակնառու դէմքերը պէտք է հանդիսացած ըլլան, – հրաւէր կը ստանան անշատուելու իրենց խումբերէն եւ զրօշներու առջեւ դիրք բռնելու: Գայլիկը՝ սկսուտներու մէջտեղ կը կենայ, երեք միասնաբար քայլ մը կը յառաջանան, եւ գլխարկները գետին կը դնեն:

Ահա կը հնչէ նուագախումբը: Բոլորը բարեւի կը կենան: Դրօշները մեղմիւ կը բարձրանան, հանգիստի հրամանը կը տրուի եւ Ընդհ. Պետք օրուան զեկոյցը կուտայ:

Յայտադրի Ա. Մասը վերջ կը գտնէ:

ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՆ Բ. ՄԱՍԸ:—

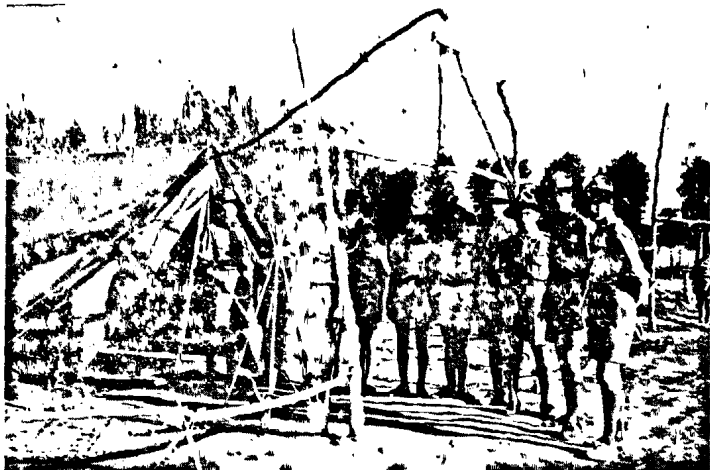
Դաշտագետնի դալար վայրին վրայ, մայրիներու շուքին տակ, հանդիսութեան կեդրոնին մէջ դրուած է Ամպինը, ուր տեղ կը բռնէ Պատուիրակ Ս. Հայրը, շրջապատուած պատուոյ հիւրերէն:

Կը սկսի հանդիսութեան Բ. Մասը:

Սկսուտական կենսքը պատկերացնող խաղեր, որոնք աղուն ձեռներփոխութեան, ուշիմութեան եւ կորովին արտայայտութիւնն ըլլալով, կը հանդիսանան նաեւ անոր իմացական կարողութեան եւ Ֆիզիքական ոյժին ցուցադրութիւնները:

Սկսուտին արժանիքները յայտնարեելու համար, որդեգրուած է հաւաքական գործունէութիւնը, որմէ հայ պատանեակը ցարգ հետու մնացած է եւ անծանօթ է իրեն այդ գործելակերպը: Սակայն, սկսուտական ոգին ու կենսքը կրցան երազներ իրականութեան վերածել: Ուստի, գործադրուեցան խումբային դրութեամբ մջումներ, որոնք կատարուեցան նոյն պահուն:

Նախ տեղի ունեցաւ զայլիկներու խոստման արարողութիւնը:

“Շուն հմբակը”, որ յազթական ելա 21-օրեայ բանակումի բնդի-
քուարկութեան մէջ:

Մեր փոքրիկները Հրապարակա խոստացան ընել իրենց կարելին եւ ա-
ւաւելագոյնը, միաբերան Հաստատելով, — «Մեր լաւագոյնը»:

8-12-ամեայ փոքրիկներու միջև կատարուեցաւ՝ օթոյի խաղը, դորտա-
խաղը, մարզական այլեւայլ ցոյցեր եւ Աւելլայի Մեծ Կանչը:

Ընդհ. Պետին կողմէ բացատրուեցաւ նշանակութիւնը խոստումին եւ
Հանդիսականները յոտնկայս, պատուեցին այս խմբակը, որ կը խոստանար՝
“Ըլլալ հաւատարիմ Աստուծոյ եւ ծառայել Հայրենիքին”:

Սկառուական խմբակներու Առաջնորդներ եւ փոխ-առաջնորդներ, որոնք
միայն պաշտօնով էին, այդ օր, Հանդիսաւորապէս ստացան իրենց սկառուա-
կան երկրորդ կարգի աստիճանները, այսպէս —

ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐ — Մեսրոպ Տէր Մեսրոպեան, Յովսէփ Տէօջմէճեան,
Յարութիւն Յովհաննէսեան, Ռուբէն Գոճայեան, Ալեքսան Բարաղամեան եւ
Արամ Գրիգորեան:

ՓՈՒՍ-ԱՌԱՋՆՈՐԴՆԵՐ — Յարութիւն Գուլումճեան, Օրլանտօ Տողրա-
մաճեան, Արամ Ալճեան, Յարութիւն Պլէճեան, Օհան-Ապրօ Թաղէոսեան եւ
Ռուբէն Զորպաճեան:

Յետոյ, տեղի ունեցան Հետեւեալ անակնկալները, խաղերն ու մրցում-
ները:

Կարմիր հալը ցուցադրեց «անմլջական օդնութեան» փորձերը, որոնց մէջ
իրենց ճարտարութիւնը ցուցադրեցին Մեսրոպ Տէր Մեսրոպեան, Յովսէփ
Տէօջմէճեան, Յարութիւն Գուլումճեան, Օհան-Ապրօ Թաղէոսեան, Օրլանտօ
Տողրամաճեան, Յարութիւն Պլէճեան եւ Արման Ալճեան, որոնց ոտքի եւ ձեռ-
քի կտորուածքի, ինչպէս նաեւ շնչակեղծի օդնութեան Հասան, Հմտութեամբ
կատարելով իրենց պաշտօնները:

ՀԱՆԳՈՅՑՆԵՐՈՒ ԽԱՂ

Սկառուական կեանքի մէջ դիլաւոր տեղ կը բռնեն Հանդոյցները, որոնք
ընթացիկ դործունէութիւն կը պատրաստեն, տան եւ պարտէղի մէջ, համբող-

դուքեան ընթացքին, բանակավարի մէջ թէ այլուր: Սկստաւ հարկադրուած է դորձածել կապեր, որոնց գլխաւորներն են՝ սանդուխտ կապ, աթոռ կապ, ձեռնակապ, հանգոյց կապ, ամրակնիչ կապ, խարսխիչ կապ, ձեռամբորձ կապ, միացնող կապ եւ այլն:

Ոմրակները հանդիսականերու առջեւ կատարեցին այս բողոքը մէկ շուանով, դաւադանի մը վրայ: Մրցումը տուաւ այս արդիւնքը—

Ա.— «Նուծ» Ոմրակ:

Բ.— «Աղուէտ» Ոմրակ:

Գ.— «Առիւծ» Ոմրակ:

Հ Ա Ի Կ Թ Ա Խ Ա Ղ

Այս խաղը կը բաղկանայ երկու բաժինէ: Նախ կրակը վառել եւ ապա՝ ձուածեղ պատրաստել: Ոմրակներու թիւով ցախի եւ ատողձի կոյտեր, որոշ հեռաւորութեան վրայ դրուած են, պրկուած դերձանի մը ներքեւ: Նախ կրակը պիտի վառուի: Բոցը պիտի բարձրանայ եւ փրցնէ դերձանը, յաղթանակը շահելով:

Կրակ վառի մէջ յաղթական հանդիսացաւ «Արծիւ» խմբակի ներկայացուցիչը՝ Տէգրան Միրնասեան:

Ձուածեղ պատրաստելու մէջ այս արդիւնքը արձանագրուեցաւ—

Ա.— Արա Նաճարեան՝ «Մեղու»:

Բ.— Մարիօ Փափազեան՝ «Աղուէտ»:

Գ.— Ստեփան Թամյեան՝ «Վագր»:

Դ Բ Օ Շ Ա Ե Օ Ս Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Սկստական գիտելիքներու շիխաւորագոյններէն մին է Դբոշխօսութիւնը, որ միջնադարին օրէնքի տակ կը կատարուի, Մարսի Այրուբենով:

Մասնակցեցան շորս դոյզեր, այս կազմով—

1.— Ռուբէն Գոճայեան, օգնական՝ Յարութիւն Գուլուճեան:

2.— Յովսէփ Տէօթէճեան, օգնական՝ Կարապետ Կօչկարեան:

3.— Եսայի Պէրպէրեան, օգնական՝ Կարապետ Էֆէեան:

Պատուիրակ Ս. ըր քարտուղարին միջոցաւ հետազոտելով զրօշխօս խումբին—

«ՍԻՐՈՎ ԿԸ ՀՐԱԻԻՐԵՆՔ ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՏՕՆԻՆ»:

Տասը այրկեան վերջ եկաւ հետազոտի պատճէնը:

Յ Լ Ա Մ Ա Ր Տ

Այս խաղին մէջ սկսուտներ իրենց ճարտարութիւնը ցոյց տուին, կուշտուկու խնդացնելով ներկաները: Խաղին մէջ յայտնուեցան, Մեքրոպ Տէր Մեքրոպեան՝ ցլամաբախի, իր օգնականը, Ռուբէն Չորպաճեան՝ ձիււոր, Արամ Գրիգորեան եւ Եսայի Պէրպէրեան՝ ձիեր, իսկ Յարութիւն Յովհաննէսեան եւ Արմէն Աւարոնեան՝ նժոյզներ:

Պ Ա Ր Ա Ն Ի Խ Ա Ղ

Ոմրային ոյժի ցուցադրութիւնն է այս խաղը: Կազմուածքի եւ Ֆիզիքական ոյժի հաւասար բաժանումով կը կազմուին խումբերը: Սուլիչի ազդարարութեան վրայ կողմերը կը սկսին պարանը ջարչել, մինչեւ որ մին տեղի տայ, որոշեալ սահմանէն ներս ջարչուի, ի նշան պարտութեան:

Տղոց ոյժի այս ցուցադրութիւնը գտաւ ինքնատիպ լուծում մը: Հակա-
ռակ կանխարգելիչ միջոցներուն եւ գոյգ պարաններու գործածութեան, առա-
ջին իսկ վայրկեանին, պարանը սկսաւ ճարճատիլ ու մէջտեղէն կիսուել...
Յաղթական հանդիսացան խաղին մասնակցող մեր բոլոր տղաքը, չուանր
երկուքի բաժնելով եւ այսպէսով հրապարակաւ հաստատեցին թէ Չլօրեայ
բանակումի ընթացքին իրենց ստացած սնունդը, ապարդիւն չէր գացեր...:

Հանդիսականներ, իբրեւ հաստատութիւն այս եղելութեան, անվերջ ծա-
փահարեցին:

Ոստիկանները տեղի ունեցաւ մրցանակաբաշխութիւնը: Վագրի յաղթա-
կանները ստացան իրենց մետալները:

Մնողական Ոորհուրդի կողմէ առաջնորդներու եւ փոխ առաջնորդներուն
նուիրուեցաւ ջրամաններ: Սկստուական Ոորհուրդը գեղեցիկ դադափարր
յղացած էր եւ նկարիչ Պ. Պ. Այվազեանի պատրաստել տուած էր Հ. Մ. Ը.
Մ. սկան բովանդակութեամբ շքեղ մագաղաթ մը, ստորագրուածքէմբի բնա-
կիչներուն եւ վարիչներուն կողմէ:

Նոյնպէս, նկատի ունենալով եղբ. Ոստիկ Փափագեանի անփոխարինելի
ծառայութիւնը Հ. Մ. Ը. Մ. ի ընդհանուր եւ ի մասնաւորի սկստական գոր-
ծին, արծաթեայ յիշատակադիր մը նուիրեց անոր:

Անտես չառնելու համար բարեացակամ վերաբերումը նուագախումբի դե-
կավար Սէնիոր Բօտոլֆօ Տ'Անտրէպի նուիրեց մետալ մը:

Մտե՛ն իջած ըլլալով, եղբ. Ընդհ. Պետը Հարկադրաբար ստիպուեցաւ
ընդհատել յայտադիրը, խօսքը փոխանցեց Հ. Մ. Ը. Մ. Վարչութեան Ատենա-
պետ եղբ. Կարապետ Քօփալեանի, որ, իբրեւ հաստատութիւն Սկստական
Որհուրդի եւ իր պետի խօսքին, շեշտեց, թէ ճիշդ է որ հայութիւնը բոլոր-
ուած է Հ. Մ. Ը. Մ. ի շուրջ եւ թէ ունեւոր դասակարգն ալ առատաձեւունու-
թեամբ իր նիւթական բաժինը կը բերէ այս գեղեցիկ գործին, սակայն, մեր
ցանկութիւնն է որ նիւթականին զուգընթաց, անոնք, իրենց զաւակներն այ րե-
րեն մեղի, հայկական այս միջավայրին մէջ ապրելու համար:

Վերջին խօսքը վիճակուեցաւ Պատուիրակ Ս. Հօր, որ թուեց հոգեւորա-
կան եւ քաղաքական էլիտանութեանց մէջ անձերու կատարած ուխտը, ըսաւ
թէ, ընկերային կեանքի մէջ ալ, փոքրիկ քաղաքացիներ (ներկայ պարագա-
յիս՝ Հայ սկստաներ), խոստում կուտան, «ծառայելու Աղգին ու Հայրենի-
քին»: Վսեմ առաջադրութիւն, արդարեւ, որուն պէտք է պանդուխտ նորա-
հաս Հայ սերունդը կապուի հոգեին եւ արդարացնէ իր տուած հանդիսաւոր
խոստումը:

Կը մաղթեմ որ մեր տղաքը աստուածային շնորհով աճին ու զօրանան, եւ
իրենց կարողութիւններն ի սպաս դնեն Աղգին, Եկեղեցւոյ եւ Հայրենիքի ի
պայծառութեան:

Կ'օրհնեմ այս գեղեցիկ շարժումը Հ. Մ. Ը. Մ. ի սկստական բոլոր դեկա-
վարներն ու անոնց օգնականները եւ իրենց կը մաղթեմ ոյժ, կորով եւ առողջ
կեանք, լաւագոյնս կատարելու համար աղգանուէր իրենց պարտականութիւ-
նը: Օրհնեց ներկաները եւ այսպէսով վերջ տրուեցաւ Հ. Մ. Ը. Մ. ի Սկստու-
կան Բանակումի փակման հանդիսութեան:

Մինչև գիշերուան ժամը տասը տեղի ունեցաւ ծնողաց, փոքրիկներու եւ
հանգիսականներու փոխադրութիւնը:

Կարևոր է նաեւ յիշել կարգ մը իրողութիւններ:
Քէմբի սկիզբէն մինչև վերջ, տեսականապէս բանակավայր մնացին

Ընդհ. Պետը եւ Սկաուտներու խմբապետ եղբ. Պարոյր Զանիկեանը, վարիչ - առաջնորդ եղբ. Գասպար Աճէմեան եւ Յարութիւն Մատուկեան, իսկ փոքին ի փոխ՝ դալլիկապետ եղբ. Պետիկ Թէքիրտաղլեան, փոխ-խմբապետներ՝ Միքայէլ Եճմէնիճեան, Համբարձում Մատթէոսեան, Արամ Գալիաքեան եւ Գառնիկ Եճմէնիճեան: Վարիչ-առաջնորդներ՝ եղբ. Օհան Գալիաքեան եւ Աւետիս Քէօրօղլանեան:

Քէմրի սկիզբէն մինչև վերջ բանակավայր մնաց նաեւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի հոգեւոր հայրը:

Կ'արժէ յիշատակել նաեւ կարգ մը իրողութիւններ, բանակումի վերաբերեալ: Պատրաստուեցաւ բանակումի մասնաւոր յուշամատեն, ուր, օրը օրին արձանագրուեցան բանակումի կեանքի՝ Փետր. 1-26 ամբողջ անցքերը, օրագրային կարգով:

Քաջաբերելու համար տղոց մօտ հայեցի դաստիարակութեան մղիչ ոյժ՝ նկատուող նամակագրութիւնը, որ կոչուած է զաւկի եւ ծնողքի հոգեկան ապրումները իրարու հաղորդակից դարձնել, տողերիս գրողը չտակարարաւ այս բաժնին իր առաւելագոյն կարելիութիւնը տրամադրելու: Արդիւնքի բացայայտ է եւ կը խօսի օրագիրը, ուր զետեղուած են առանձին բաժանիներու աջակցակէն ծնողքին ուղղուած նամակները եւ անոնց պատասխանները՝ ծրնողքներէ ստացուած:

Սկաուտներու մօտ բարի նախանձը արթնցնելու եւ տղան մղելու համար դէպի շինարարութեան ու նաեւ վարքի եւ բարքի մէջ անհատն ու խմբակը ապահովելու համար առաւելագոյն նիւր, հաստատուեցաւ խմբակային ընդհանուր մրցում մը, որ բանակումի ամբողջ տեւողութեան գործադրութեան գրուելով, Փետրուար 5-24 օրերու ընթացքին, արձանագրուեցաւ՝ նիշերու ընդհանուր ցուցակ մը, խմբակներու տղոց վարքի, մաքրութեան՝ եւ հայախօսութեան: Արդիւնքը հետեւեալ պատկերը տուաւ (ցուցակը՝ առանձին) ք:

Թէեւ բնութիւնը յաճախ դժուարացուց յայտագրի գործադրութիւնը, սակայն, վարիչներու փորձառութիւնն ու արթնամտութիւնը կրցան ապահովել քէմրէն ներս ներդաշնակութիւնը, միայն սա տարբերութեամբ որ անձրեւային օրերու ընթացքին տղաքը զրկուեցան լուսանքէ, դաշտային խմբերէ, կրակ վառէ եւ պտոյտներէ, որոնց փոխարինեցին դասախօսութիւնները, սկաուտական դիտելիքներու ուսուցումը, երգերը եւ սենեկային այլեւայլ խաղերը:

Մատեն-Օրագրի մէջ օրը օրին արձանագրած ըլլալով բանակատեղի փոփոխելու հիւրերն ու նուիրատուներու ցանկը, զանց կ'ընենք անցքերու կրկին յիշատակութիւնը, յիշեցնելով միայն, որ փափաքող ազգայինը կրնայ Հ.Մ.Ը.Մ.ի դաշտ այցելութեան պահուն քաջէ անցնել Յուշամատենը եւ իր գաղափարը յայտնել Հ.Մ.Ը.Մ.ի եւ սկաուտական շարժման շուրջ:

Սկաուտական շարժման պատասխանատուները Թէ Հոգիով եւ էութեամբ անշահախնդրօրէն տրամադրուեցան այս ՍՈՒՐԲ ԳՈՐԾին, անոնք վարձատրուած կը գզան ինքզինքնին, որ, անկարելին կարելի դարձաւ եւ իրականացաւ իրենց միակ երազը, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Սկաուտական Պագովակիքաւթիւնը:

Նուիրական եւ Սուրբ է Սկաուտին Ուխտը, վարիչներ՝ հաստատարի մ այդ Սուրբ Ուխտին, կեանք, սէր տուին շարժումին: Կը մնայ գործը շարունակել նոյն այդ նուիրումով, ի խնդիր ապագայ յաղթանակներու:

ԱՀ՝ վարձատրութիւնը:

“ՔՆԱՐ” ԵՐԱԺՇՏԱՍԵՐ ԵՒ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Հիմնուած է 1908-ին, իզմիրցի քանի մը գեղարուեստասէր երիտասարդ-ներու կողմէ:

Ոմբավար եւ դասախօս եղած է, այդ Թուականին յայտնի վարպետ իտա-լացի Գալիէրին: Ընորհիւ խմբավարի Թափած ջանքերուն, սոյն Միութիւնը, կարճ ժամանակի մը մէջ, կ'ունենայ կատարեալ կազմով երկու նուագա-խումբեր, որոնք իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն ազգային, բարեսի-րական եւ մշակութային բոլոր ձեռնարկներուն:

Միութիւնը իր գոյութիւնը կը պահէ մինչեւ 1914 թ. Համաշխարհային պատերազմի սկիզբը, որմէ յետոյ Թրքական կառավարութեան կողմէ Միու-թիւնը կը լուծուի եւ իր սեփական սկումբն ալ կը գրաւուի, ծառայելով իր-բեւ ոստիկանական կեդրոն: Իսկ նուագախումբի տղաքը, ընորհիւ իրենց հրմ-ուութեան, Քուրդիոյ զանազան վայրերու մէջ բանակի նուագախումբերու

“ՔՆԱՐ” ԵՐԱԺՇՏԱՍԻՐԱՍ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ԻԶՄԻՐ 1913

Զախէն աջ, առաջին կարգ — Միհրան, Նշան, Տէր Ղարիպեան, անձանօք, Յովհ. Միհնասեան, Խմբավար Յովհաննէս, անձանօք, Մատթ. Մամուրեան, Մակ. Նագաշեան:

Բ. կարգ — Գառ. Անէմեան, Միսիթ. Սարեան, Զաֆէ, Զաֆեան, Աստիկ, Յովհ. Սիմոնեան, Վահան, Ղարիպեան եւ անձանօք,

Գ. կարգ — Խաչ. Գալուստեան, Վ. Աւանան, Սիրաֆ Սիրաֆեան, Մելիփ: Խօֆսիզեան, անձանօք եւ անձանօք:

Դ. կարգ — Ֆարմասո Արքիմ (գործակատար), Գրիգոր Գասպարեան, Գաս-պար Հայրապետեան, անձանօք եւ Յակոբ Շերպէթեան:

մաս կը կազմեն, եւ այդ կերպով դերծ կը մնան ճամբաներու վրայ աշխատելու ծանր աշխատանքներէն: 1918-ին Թուրքերու պարտութեամբ, կրկին վերակազմուեցաւ նախկին «Քնար» Միութիւնը, Հայ Ակումբ անուան տակ, որուն միացան նաեւ «Որսորդաց», «Մարզական» եւ «Քատերասիրաց Մշակութային» միութիւնները:

«Հայ Ակումբ»ի նուազախումբը, նախկին Քափով եւ եռանդով, կազմակերպական աշխատանքի լծուեցաւ մեծ յաջողութեամբ: Սոյն նուազախումբի գոյութիւնը հազիւ չորս տարի տեւեց: Ու վերջ գտաւ 1922 Սեպտ. 9-ին երբ Քեմալականները գրաւեցին Իզմիրը:

Նախ քան 1914-ի պատերազմը յՔնար» երաժշտասիրաց միութիւնը ունէր նաեւ իր մարզական ճիւղը, աթլէթական եւ Փուժպոլի մասերով:

ԱՌԼԷԹԱԿԱՆ. — Ունեցած է պատրաստուած եւ կարող աթլէթներ, մասնակցած է 1913 եւ 1914-ի Միջ-Միութենական «Քնար», «Վասպուրական» եւ «Վարդանան»-ի խառն ողիմպիականին, «Քան-Իոնիոն»-ի սթատիոնի մէջ, հովանաւորութեամբ Աւաջնորդ Մատթ. Ինճէան Աբբ.ի, եւ նախագահութեամբ յայտնի փաստարան Ասպետ Գէորգ Պուպլիի: Հրաւիրուած էին հայ Բաքեսիրական եւ Մշակութային Միութիւնները: «Քնար» նուազախումբը կը հնչեցնէր հայկական քայլերգները, մեծ խանդավառութիւն ստեղծելով հայ հանդիսականներուն մէջ, որոնք եկած էին փառաքաննելու Արմեններուն տոնացքը եւ Նաւասարդեան մրցումները:

Սոյն մարզական Միջ-Միութենական մրցումներուն, մեծերու Ա. զաթէկօրիէն, օրուան արոյեան հանդիսացաւ Գ. Յարեթեանը, «Վասպուրական» մարզական միութենէն, իսկ պատանիներու զաթէկօրիէն, Կարօ Շահինեանը «Քնար» մարզական միութենէն:

ՅՈՒԹՊՈՂ. — Այս Միութեան Փուժպոլի ճիւղը կը բաղկանար երկու խումբէ Ա. եւ Բ., որ 1913-ի եւ 1914-ի Միջ-Միութենական Փուժպոլի բաժակի արոյեանական մրցումներուն մասնակցելու հետեւեալ արգիւնքով

Մեծերու, Ա. խումբերու միջեւ բաժակը շահեցաւ «Վասպուրական» մարզական միութիւնը, իսկ Բ. խումբերու արոյեան հռչակուեցաւ «Քնար» մարզական միութիւնը: Սոյն մարզական միութեան հիմնադիրները եղած էին յայտնի Փուժպոլի դատաւոր Մկրտիչ Գանդեան, Յովհ. Ահարոնեան, Յ. Գալսեթեան, Յ. Պալապանեան, Յ. Մակաղեան, Ս. Սալիաշեան Տոբթ. Գ. Օ. Գալուստեան եւ այլն, իսկ «Վասպուրական» մարզական միութեանը՝ Յովհ. Աղատեան (մեռած):

ՍՐՈՐԹՄԷՆ

Աշխարհածանօթ Սթորզովիի խմբավարութեամբ, Ամերիկայի մէջ, նուազուած է Հայ անուանի երաժշտագէտ Ալան Յովհաննէսի նոր հեղինակութիւնը «Սորհրդաւոր լեռ»ը: Ամերիկացի քննադատները շատ յաջող կը գտնեն այս գործը, իսկ Սթորզովիին հրաշալի մեկնարան կ'անուանէ Ալանը եւ անոր երաժշտութիւնը կը գտնէ վե՛հ իր պարզութեամբ: «Սորհրդաւոր լեռ»ը ներշնչուած է Հին Հայկական երաժշտութենէ:

ՀԱՅԿԱՐԱՄ ՊՈՅԱՃԵԱՆ

Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱՆՈՒԱՆԻ շԵԾԵԼԱՆՈՒՈՐԴ

Պորհր. Միութեան սպարտակիտի խաղերուն առթիւ կատարուած Մոսկուա-Պարբով-Քիեւ-Մինսք-Մոսկուա հեծելարչաւին (2662 քմ.) մասնակցած է նաեւ Հայաստանի ազգային խումբը՝ առաջնորդութեամբ 25-ամեայ հեծելանուորդ Հայկարմ Պոյաճեանի:

Այս բազմօրեայ հեծելարչաւին մասնակցած են 108 հեծելանուորդներ՝ Պորհրդային Միութեան տասնըվեց հանրապետութեանց կողմէ: Մրցումը վերջացած է մոսկուացի Վ. Կապիտանովի յաղթանակով:

Հայ երիտասարդ մարզիկը, հակառակ բազմաթիւ անիւր պայթումներ ունենալուն զրուած է վեցերորդ տեղը, իսկ Հայաստան՝ խմբային դասաւորումով եօթներորդ հանդիսացած է իր ետին ձգելով Լիթվայի, Լաթվիայի, Ալբանիայի, Նապոլիտանի, Ուզպէկիստանի եւ Վրաստանի ազգային խումբերը:

Մրցումէն վերջ, Հայաստանի լրագրական գործակալութեան Մոսկուայի թղթակիցը տեսակցութիւն մը ունեցած է հայ մարզիկներուն հետ:

«Հայաստանի ազգ. խումբը գրաւեց եօթներորդ տեղը», ըսաւ Հ. Պոյաճեան: «Մեր խումբի անդամները գոհ են հեծելարչաւի ընդհանուր արդիւնքերէն, թէեւ այդ արդիւնքները կրնային զգալիօրէն աւելի լաւ ըլլալ: Մեր խումբը 2662 քմ. ճամբան կտրեց 194 ժամ 48'50"էն և և ընդհանուր դասաւորման մէջ եօթներորդ տեղը գրաւեց:

— Ինչպէ՞ս կը գնահատէք ձեր անհատական արդիւնքնւրը — կը հարցնէ թղթակիցը:

Արդիւնքներէս այդքան գոհ չեմ, ամէն մարդիկ յաճախ այդպէս է մրցումէ մը վերջ, երբ դժուարութիւնները արդէն անցած են: Եթէ հանգրուաններու ընթացքին բազմաթիւ անիւր պայթումները չըլլային, ինծի կը թուէր թէ աւելի լաւ ժամանակով եւ աւելի լաւ դիրքով կը վերջացնէի մրցումը:

Հայկարմ Պոյաճեան՝ որ սփորի վարպետ նախանձեղի տրտղոսը ունի, պարզեւտրուեցաւ սպարտակիտ խաղերու վկայականով եւ իրաւունք ունեցաւ մասնակցելու Մեկտրերի խաղերուն:

Ան 25 տարեկան է. եօթը տարի առաջ, երբ տակաւին բանուոր էր կարի գործարանի մը մէջ, սկսաւ զբաղիլ հեծելանիւով: Երիտասարդ մարզիկը շուտով յաջողութիւններ ձեռք ձգեց: Ան խոյանան կը հանդիսանայ Վսպարտակ միութեան հեծելարչաւին:

Տարի մը վերջ, ան դարձեալ կը շահի նոյն մրցումը:

1955-ին, Պորհրդային Միութեան ազգային խումբին հետ Վարչաւիտի մէջ կը մասնակցի երիտասարդական համաշխարհային Ֆեաթիվային:

Հայկարմ Պոյաճեան իր ընկերներուն հետ միասին մասնակցած է նաեւ Հայաստանի հանրապետութեան շրջափառքին, ապա՝ Թաշկենտ-Սամարղանդ-Թաշկենտ մեծ մրցման՝ որ Պորհրդային Միութեան գարնանային ախոյեանութիւնը կը նկատուի:

Մոսկուա-Պարբով-Քիեւ-Մինսք-Մոսկուա հեծելարչաւին մէջ Պոյաճեանը Հայաստանի ազգ. խումբին խմբապետն էր:

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի ԹԷՅԱՍԵՂԱՆԸ

Ի ՊԱՏԻՒ ՍԻՐԻՈՅ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՒՄԲԻՆ

Աթէնք, 11 Փետրուար

Սիւրբոյ զինուորական ազգային Փութպոլի խումբին Աթէնք այցելութեան առիթով, որուն կը մասնակցէին Հինգ Սիւրբահայեր, Յունաստանի Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Երջ. Վարչութիւնը թէյասեղան մը սարքեց Երեքշաբթի, Փետր. 12-ին, «Աթէնէ Բալաս» շքեղ պանդոկին մէջ:

Հրաւիրուած էին եւ անձամբ ներկայ եղան Սիւրբոյ զեական Ն. Վ. Զուհէր պէյ Տալաթի, ազգային խումբի պետ զնդապետ Ատրմ պէյ, տեղեկալ Լևոն Երանոսեան, ԻԲՄՍ.յի նախագահ Պր. Վղէնորուլուս, բոլոր սիւրբացի ժարդիկները իրենց մարդիւրով եւ Երջ. Վարչութեան անդամները իրենց տիկիններով:

«Աթէնէ Բալաս»ի Հիւրասարահին մէջ փոխադարձ ներկայացումներէ վերջ, Հրաւիրեալները գրաւեցին իրենց յատկացուած աթոռները (ըստ բրոթորի) եւ թէյասեղանը սկսաւ բարեկամական եւ ընկերական տաք մթնոլորտի մը մէջ:

Երջ. Վարչութեան ատենապետ եղբ. Պատրիկ Սարգիսեան, Փրանսերէն լեզուով, հետեւեալ խօսքերը ուղղեց յարգելի զեականին.

«Յանուն Հ.Մ.Ը.Մ.Ի Երջ. Վարչութեան, հայ մարդիկներու եւ հայ պոյ-սկաուտներու անկեղծօրէն շնորհակալ եմ Ձերդ Վսեմութեան, որ ընդունեցիք մեր հրաւերը եւ Ձեր ներկայութեամբ պատուեցիք մեր այսօրուան թէյասեղանը: Շնորհակալութիւններ կ'ողղեմ նոյնպէս զնդապետ Ատրմ պէյի եւ Սիւրբոյ զին. ազգային Փութպոլի խումբի բոլոր անդամներուն՝ որոնք ընդունեցին մեր հրաւերը:

Այս ուրախ առթիւ, կը փափաքիմ շեշտել թէ՛ ինչպէս աթլէթիզմը ծընունդ կուտայ եղբայրական զգացումներու սփիւռքի ազգերուն մէջ: Այն իրողութիւնը թէ՛ Հինգ Սիւրբահայեր, անդամներ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի մաս կը կազմեն Սիւրբոյ ազգային խումբին, փայլուն փաստ մըն է եղբայրասիրութեան:

Մենք շատ ուրախ եւ երախտագրաւ ենք որ Սիւրբոյ մեր հայրենակիցները կը վայելեն սիւրբական ազնիւ ժողովուրդին եւ կառավարութեան վրասահութիւնն ու բարեկամութիւնը, ինչպէս մենք Յունահայերս կը վայելենք միեւնոյն առաւելութիւնները հոս՝ Յունաստանի մէջ:

Սփոռք, աթլէթիզմը եւ պոյ-սկաուտիզմը համաշխարհային եղբայրակցութեան տաճարին սիւներն են եւ եթէ բոլոր ժողովուրդները հասկնային աթլէթիզմի, այսինքն եղբայրասիրութեան անզնահատելի արժէքը, մարդկութիւնը այսօր եւ վրասահ եմ որ ապագային, պիտի արժանանայ բախտաւոր եւ խաղաղ կեանքի մը:

Այս զգացումներով, յանուն Հ.Մ.Ը.Մ.Ի եւ մեր հայրենակիցներուն կրկին շնորհակալութիւն եւ երախտագիտութիւն կը յայտնեմ: Կը խնդրեմ յարգելի զնդապետէն որ հաճի մեր բարեկամական զգացումները փոխանցելու Սիւրբոյ մարդական իշխանութիւններուն եւ յաջողութիւն կը մաղթեմ սիւրբական Փութպոլի զինուորական ազգային խումբին:

Իր կարգին, յարգելի զնդապետը հայասիրական զգացումներով տողոր-

ուած խօսքեր ուղղեց արարերէն լեզուով, զորս յաջողապէս եւ անթիրի յունարէնի թարգմանեց Աթէնքի Համալսարանի բժշկական ուսանող սիւրբիացի Պր. Ատիլ Սեմանս:

«Հայերը, ըսաւ ի միջի այլոց համակրելի գնդապետը, Սիւրբոյ մէջ կուրսոր, օգտակար եւ անկեղծ տարր մը կը կազմեն: Անոնք մեզի օգնեցին մեր բոլոր ձեռնարկներուն մէջ: Սիւրբահայերը ծանօթ են մեզի իրենց աշխատասիրութեամբ: Մենք կը սիրենք ձեզ եղբայրական զգացումներով եւ կը մաղթեմ որ՝ օր մը տոիթը ունենաք այցելելու մեր հայրենիքը»:

Եղբ. Սարգիսեան ջերմապէս շնորհակալութիւն յայտնեց գնդապետին անկեղծ զգացումներուն համար եւ խօսի տուաւ Հելլէն Ֆէտէրաստինի նաանկեղծ գրացումներուն համար եւ խօսք տուաւ Հելլէն Ֆէտէրաստինի նախագահ Պր. Վղէնօրուլոսին:

«Է՛հի՛ՍԱյի կողմէ սիրով ընդունեցի ձեր Պր. ատենապետին հրաւերը եւ հաճոյքով ներկայ եղայ Հ.Մ.Ը.Մ.ի կողմէ սարքուած այս թէյասեղանին, որուն կը մասնակցին երեք ազգերու մարդական եւ մանաւանդ Փութպոյլի ներկայացուցիչները: Պր. գնդապետին խօսքերը լրացնելով, ես ալ կը յայտնեմ թէ՛ Յունաստանի մէջ Հայերը կ'ապրին իբր գործունեայ, հաւատարիմ եւ անկեղծ քաղաքացիներ:

Կիրակի օրուան հելլէնեւսիրիական մրցումին ներկայ ըլլալով, հետեւեցայ խաղին բոլոր դարձուածքներուն: Պէտք է ընդունինք որ, Սիւրբացիները ունեցան շատ լաւ թեքնիք խաղարկութիւն մը եւ լաւ մարզուած են ոտնադնդակի մէջ:

Պիտի փափաքէի որ մօտ ատենէն Աթէնք քաղաքի եւ Դամասկոս կամ Հալէպ քաղաքի Փութպոյլի խումբերը ունենային հանդիպում մը, որուն համար պիտի աշխատեմ լրջօրէն:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Երջ. Վարչութեան կողմէ ելը. Սարգիսեան աթլէթիզմը ներկայացնող յունական որմնապնակ մը նուիրեց խմբապետ եղբ. Գէորդ Կրպոյիանի, իբր յիշատակ, ինչպէս նաեւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի պէճ մը Ն. Վ. դեսպանին եւ գնդապետ Ատրմ պէյին: Իրենց կարգին՝ Ն. Վ. դեսպանն սիւրբական պէճ մը նուիրեց եղբ. Սարգիսեանի եւ գնդապետն ալ հատ մը է՛հի՛ՍԱյ՛ նախագահ Պր. Վղէնօրուլոսի:

Թէյասեղանէն յետոյ, բոլոր ներկաները առաջնորդուեցան հիւրասրահ, ուր եղան բարեկամական եւ եղբայրական մաղթանքներ:

Ն. Վ. դեսպանը յայտնեց թէ՛ հակառակ որ սիւրբական օգանաւ մը Աթէնք հասած էր Երկուշաբթի երեկոյ խումբը երկիր փոխադրելու համար, իր պնդումին վրայ՝ մեկնումը յետաձգուած էր, որպէսզի բոլորն ալ ներկայ ըլլային թէյասեղանին:

Մեկնելէ առաջ, Ն. Վ. Սիւրբոյ դեսպանը եւ գնդապետ Ատրմ պէյ իրենց խորին շնորհակալութիւնները յայտնեցին Հ.Մ.Ը.Մ.ի Երջ. Վարչութեան՝ իր կազմակերպած շքեղ թէյասեղանին եւ այս յիշատակելի հանդիպումին համար:

ԹՂԹԱԿԻԹ

NAUASART

AÑO 4 - Nº 46

MARZO DE 1957

BUENOS AIRES

APENAS las emociones vibran dentro del alma, y la razón se despierta, la humanidad entera se dirige, alenta hacia la simbólica palabra preocupación que más bien produce molestias en el ánimo, que provechos reales.

¿Por qué? Porque como todos los símbolos, es perfume, sombra, meteorito, idealismo, ficción pura, simple representación mental. Muchos la definen como un problema moral; otros, material. Algunos creen alcanzarla por medio de la riqueza, otros con la salud. Aquéllos con el amor, otros con la prepotencia política; estos otros con la religión, y los de más acá con la belleza; muchísimos la buscan en los placeres mundanos, y algunos en la muerte. Ciertas personas quieren conquistarla en el vértigo de las grandes ciudades; otras, en los remansos sombríos y silenciosos. Para muchos está en el acetismo, para otros es el descreimiento, en la fuerza, en la lucha, en el exterminio. Hombres hay que pretenden alcanzarla con el genio, otros, por el contrario, en la locura y la imbecilidad; los ingenuos con arrullos de palomas. Algunos quieren la gloria, otros la inercia, la indiferencia. Podemos afirmarte, querido lector, que es un vocablo incómodo, este que tanto preocupa a la humanidad.

Mátanse y mueran los hombres, con tal de adquirir la felicidad; someten todos sus actos, pasivamente, al des-

tino religioso para conquistarla. Todo es puro pérdida, porque alcanzarla constituye una victoria de Pirro.

Curioso lector, vamos a darte un consejoñ No debes amarla, ni ambicionarla, porque es una condición negativa de la existencia. Rechazamos completamente la idea de que la Fortuna está en la opinión que el individuo tiene de su situación moral. Es este un consuelo simple, al cual nadie se sujeta, y que obliga a la conciencia a mentirse a sí misma.

Ser feliz es una frase de poca significación e inútil para la existencia. Parece una paradoja, porque todos desean serlo. Y sin embargo desear la fe-

licidad es un simple estímulo para la vida, y jamás una meta que pueda alcanzarse. No queremos repe-

tir la gastada fábula de la Camisa del Hombre Feliz. La mejor receta para la felicidad es vivir, y nada más. La vida es un gran bien; el deber social una religión. Cumple el hombre aprender a sentirse, a actuar y a pensar.

El sentimiento es el jardín de la existencia. Cultívalo armoniosamente, alejando los grandes dolores y las grandes pasiones. Tu pensamiento es el magístico agricultor de este misterioso jardín. Sé metódico. Las ideas son los espacios fértiles, la gleba fecunda en donde pueden brotar el Bien y el Mal. La acción es la resultante de la cultura de la vida, cuyos componentes están formados por el pensamiento, a través del sentimiento.

FELICIDAD

El Amigo Ideal para su Hijo

¿Cuál es el amigo ideal para su hijo?

Ilógico sería aceptar que cualquier niño pueda ser el amigo de su hijo.

Hay una selección posible, que casi siempre la madre realiza empíricamente, sin ajustarse a regla ninguna y guiada tan sólo por su instinto maternal.

Pero esta elección puede hacerse teniendo en cuenta ciertos detalles que transformarán al amiguito en un aliado inconscientemente útil para la tarea de educación en que estamos empeñados.

A tratar de resumir estas normas tiene este artículo. Las madres tienen el deber de facilitar los sentimientos de amistad de sus hijos.

Prohibirles los amigos es un desatino. ¿Quiere ello decir que debe dejarse librado a la inspiración infantil y a su escaso criterio la elección definitiva de los mismos? Evidentemente no.

Los niños no pueden tener desarrollado el espíritu selectivo necesario como para aceptar con la que mejor les convenga.

Aleja, pues, del fondo de su espíritu, la tristeza, el odio, la venganza, el desánimo, el descreimiento, la impiedad, la envidia. Lucha por tí mismo y por los otros, lucha siempre. Vibra; dispone constantemente para la victoria, mas nunca te compares con los otros, para no parecer a tus propios ojos inferior a tu prójimo. Lucha y canta, amigo lector: fomenta en tu espíritu la alegría y el optimismo. Cumple con tu deber y abandona de una vez esa grave e insoluble idea-deseo, esa ansia de querer conquistar la Felicidad, porque perderás lo mejor de tu tiempo jugando en una lotería que no tiene premios.

EDITORIAL

El criterio sano de la madre, guiado por normas justas y equitativas, puede influir considerablemente para que la elección sea acertada.

Y siéndolo tendremos en ese otro niño un aliado de valor, un elemento ponderable para colaborar en la ardua tarea de la educación de nuestro hijo.

EL JUEGO DE LOS NIÑOS

El juego es una necesidad fisiológica y espiritual inherente al niño.

Siendo su ley fundamental la actividad, fácil es comprender la verdad de la premisa inicial.

Pero es fácil también comprobar que la alegría de un niño que juega es más sana si lo hace en compañía de otros, es también más viva, más duradera y más efectiva.

El niño es un ser profundamente imitativo. La alegría, la vivacidad, el goce del juego se contagia de unos a otros.

Todos sus resortes se coordinan y el niño se prodiga entonces sin reatos de ninguna clase y agerda al placer mismo del juego otro, que si bien no sabe como se llama, nosotros podemos clasificarlo como un "placer social", que es el que se deriva de nuestro instinto gregario y que nos permite gozar del sentimiento de placer de disfrutar de la compañía de otros por el mismo hecho de estarlo.

La alegría comunicativa y espontánea que brota de un grupo de niños. La impaciencia los devora y viven en esos momentos de juego libre una existencia completa intensa aunque un poco impersonal.

El juego se transforma en un crisol donde se funden las personalidades de todos los jugadores para brindarnos al-

go nuevo y completamente natizado con los caracteres individuales de sus componentes.

Pero de allí surgen una multitud de factores favorables para nuestros propósitos.

Unos, los más fuertes, arrastran a los otros, a los más débiles, a los abulicos, a los timoratos y les contagian su impulsividad.

Otros, con su paciencia sirven, de elementos moderativos de los impulsos de los más audaces.

Y la educación se realiza así de manera insensible y productiva. Además, mientras el niño jugaba solo, sentía el placer de sentirse ágil, de sentirse fuerte e inteligente.

El juego en común le permite en cambio saberse más ágil, más fuerte, más inteligente y fácil concebir la importancia que este factor tiene para la autocrítica y la confianza en sí mismo.

De allí que por mucho que se quiera afirmar, no es lo mismo que un niño juegue a solas con sus juguetes o lo haga en compañía de otros niños de su edad. La emulación que entre ellos despierta, es suficiente para aconsejar el juego practicado con otros niños de su edad.

¿PUEDEN IMPONERSE LOS AMIGOS A LOS HIJOS?

Decía Montaigne respecto de la amistad: "En la amistad de que yo hablo, las almas se anlazan y confunden en otra por modo tan íntimo que borran y no hay medio de reconocer la trama que los une. Si me obligan a decir por qué le amaba, crea que no me sería posible explicarlo sino diciendo: Porque era él y porque era yo".

Y bien. Si aceptamos esta definición de la amistad veremos que es un sentimiento que surge, que nace de la

conjunción de dos almas que no sólo se complementan, sino que acaban por confundirse en una sola.

De allí que considere sumamente difícil que puedan imponerse amigos a los hijos y hasta lo considere negativo.

Cuando esfuerzos haga la madre por obligarle a aceptar un amigo impuesto serán vanos. Lo hallará, antipático, egoistas y todos los adjetivos de su vocabulario serán pocos para calificar a quien considere desde ese momento, un enemigo sordo.

Pero, repetimos, ello no significa dejar la elección librada al criterio del niño.

La madre puede "obligarlo" a aceptar entre muchos, algunos cuyas condiciones le satisfagan plenamente.

Masta para ello formular algunas invitaciones y reiterarlas cuantas veces sea necesario. El niño hallará así compañía a su espíritu.

Poco a poco irá seleccionando y sus inclinaciones no tardarán en ser advertidas.

Cuando nos parezca que ha llegado el momento oportuno, un interrogatorio hábil nos bastará para saber cuáles son, de entre todos los niños que se ha puesto a su alcance (cosa que él no ha podido notar con toda seguridad)

aquéllos por quienes se inclinan sus preferencias.

Entonces ha llegado el momento de facilitar, por todos los medios, que esa amistad gane en profundidad lo que pierde en extensión al limitársele el número de amigos.

Cuando ello ocurra, dos o tres amigos, que sepan serlo, bastarán para poner en la vida de su hijo, la nota de color y de alegría que necesitaba para que su infancia sea lo que debe ser: Un cielo azul cuya diafinidad se acrecienta en el culto sereno de una amistad sencilla y pura.

¿CUAL ES EL AMIGO QUE MI HIJO NECESITA?

Este es el interrogante que surge de lo ya expuesto.

Su hijo necesita, antes que nada, un amigo que lo comprenda y lo complementa.

Suele advertirse que las amistades de los niños están regidas por las más diversas circunstancias:

- a) Por similitud de caracteres.
- b) Por disparidad de los mismos.
- c) Por admiración.

En efecto, si un niño es completamente normal y además de serlo es perfectamente equilibrado en las reacciones de su esfera psíquica efectiva, hallará en otro niño semejante un buen amigo calmoso, reservado y prudente, moderará sus impulsos, refrenará sus actividades y servirá de contrapeso para sus excesos diarios. A un niño un poco torpe le seduce el amigo habil que le enseñe lo que él no es capaz de realizar.

El abúlico halla en el voluntarioso y perseverante el estímulo necesario para sacudir su modorra. De más está señalar la importancia que esta mutua complementación adquiere para su futura estructuración espiritual.

Por último se advierte con frecuencia que la admiración que un niño

siente por otro, ya sea por su fortaleza o destreza para los deportes, o por su ingenio intelectual, le mueve a buscar su compañía y a lograr su amistad. De esta reunión siempre se sale con ganancia.

Difícil es, por otra parte, que dos niños de iguales tendencias en lo físico e en lo intelectual se busquen. Por el contrario. La emulación, el deseo del triunfo personal hace que, sin manifestarse encono, ni mucho menos, haya una "cordial repulsión" (en la acepción física de la palabra, que los hace hacer alejarse rodeándose, eso sí, de satélites que los aplauden y alientan.

Es muy común observar en los grados de las escuelas comunes a los niños que marchan a la vanguardia de su clase, rodearse de un grupo de amigos y admiradores que reparten la simpatía entre ellos, formando bandos definidos en ocasiones, mientras que los protagonistas, sin demostrar sentimientos mezquinos, pujan por sobrepasarse y demostrar más destreza y habilidad en las pruebas a las cuales son sometidos.

¿QUE CONDICIONES DEBE REUNIR EL AMIGO?

El amigo de su hijo debe ser física y espiritualmente sano.

Lo primero es relativamente de fácil comprobación.

Pero el medio en que vive, por el hogar a que pertenece u por un exámen que en ocasiones puede llegar a ser bastante profundo, la madre se hallará en condiciones de dictaminar al respecto.

Tanto o más importante es saber si el amigo de su hijo no tiene fallas morales.

Para saberlo debe ejercer una vigilancia discreta y continuada hasta establecer lo que desea.

No es aconsejable la compañía de un niño que tiene malos hábitos, porque ellos se contagian con facilidad.

Que no sea hipócrita ni mendaz. Que sea sano en sus instintos, porque existen niños con ciertas inclinaciones per versas o malsanas.

Pero si la madre se transforma en espectadora directa y permanente de los juegos de sus hijos con sus amigos, no espere saber nada de todo lo que le interesa. La engañarán con suma facilidad.

El niño es, naturalmente espontáneo cuando está en compañía de otros niños.

Pero la presencia de mayores, así tenga con ellos mucha confianza, les cohibe y coarta su libertad de acción y de expresión. Quienes hacen jugar a sus hijos bajo la mirada inquisidora de un ama o de un maestro adusto, están generando el engaño y la hipocresía.

Déjelos jugar como si estuvieran solos. Vigile siempre atenta pero a la distancia.

Escuche sin dejarse ver, si es posible. Si los juegos se hacen en su presencia, fíjense distraída, aparente no prestar la menor atención a lo que se dice y lo que se hace, aunque en verdad esté con todos los sentidos concentrados en ello.

En esa forma y en poco tiempo, habrá logrado averiguar si el amiguito reúne las condiciones morales requeridas. Si es veraz, espontáneo, sano en sus intenciones y capaz de comprender a su hijo y de conllevarse con él en la forma en que usted aspira para que esa amistad que nace sea todo lo duradera y efectiva que es de desear.

COMPANIAS INDESEABLES, AMIGOS Y CAMARADAS

Soy fervoroso partidario de la escuela pública.

Creo que la convivencia de niños de distinta categoría social, de diferentes posibilidades económicas, de va-

riadas estructuras mentales, puede y debe —mediante un maestro que lo sea de verdad— dar origen a multitud de enseñanzas, todas ellas fructíferas.

En un país eminentemente democrático como el nuestro, debe hacerse de la democracia, en su justa acepción, un culto.

De la escuela pueden nacer hermosos actos de solidaridad, de afecto, de comprensión que si emocionan a quien los recibe, ennoblece a quien los prodiga. Pero también es cierto que, por la carencia de escuelas especiales para ellos, su hijo puede encontrar, en alguna oportunidad un amigo que usted juzgue indeseable.

¿Qué hacer entonces?

Una oposición intensa y expresamente establecida no suele sino despertar en un niño, por espíritu de contradicción o de piedad, sentimientos adversos a los que pretendemos.

En ese caso el tacto de la madre debe suplir a la orden perentoria.

Trate de hacerle notar, mediante reflexiones genéricas, el daño que se causa quien elige malas compañías. Y aléjelo insensiblemente de ese amigo indeseable, proveyéndolo de otros más en consonancia con sus deseos.

Cámbielo de ambiente si es necesario. Oblíguelo, sin violencias, a alejarse gradualmente de ese niño antes que su compañía puede ser dañosa.

Pero enséñele al mismo tiempo que si su vida se ha de desarrollar en sociedad y sus actividades le obligarán a tratar a multitud de personas de todas clases, debe aprender a diferenciar entre amigos, camaradas, compañeros y conocidos.

Enséñele el verdadero sentido de la palabra AMISTAD en toda su amplitud.

Pero hágale evidente que debe contemporizar con todos.

Debe aprender a ser camarada de

todos aquéllos con quienes sus actividades le obligan a convivir.

Debe ser afectuoso, tolerante, cortés. Puede ser compañero de todos, aunque prodigue sus amistades a unos pocos. Y en esa forma, no siendo orgulloso, ni altivo, ni retraído; siendo condescendiente, sencillo y camarada, será apreciado por todos. Todos le querrán y asegurará así, por la simpatía que esos caracteres despiertan en nosotros, su triunfo en la vida.

La selección de los amigos no excluye, —de ninguna manera— la afabilidad y la corrección en el trato.

Ser sociable es una necesidad en el niño de hoy y en el hombre de mañana.

LA IMPORTANCIA DE LA AMISTAD

Si usted, madre paciente que me ha seguido hasta aquí, ha recordado alguna vez, al encontrarse en la calle con una amiga de la infancia, todos los ratos felices pasados juntas, las trave-

suras infantiles y toda esa gama de recuerdos que brotan al conjuro de un encuentro con una persona a quien hemos querido; está en condiciones har-to favorables para apreciar el valor de una amistad.

Mil veces en la vida, tenemos necesidad de un cariño, de un afecto sincero, en una palabra: de una amistad.

Si usted ha tenido oportunidad de valorarla, no prive a su hijo de ese placer y enséñele a que lo haga también.

El niño tiene tendencia a ser amado, pero no a amar.

Usted, que además de madre es mujer, que ve en ese retoño al fruto precisamente del amor, enséñele a amar.

A amar a la vida, los pájaros, las flores, la naturaleza...

A amar lo bello y lo bueno.

Y a buscar en la vida la amistad, forma pura y desinteresada del amor que dignifica y enaltece a quienes la sienten y la practican.

RAFFI MIRAKIAN

PIELES

MODELOS

FINAS

REFORMAS

PELETERIA "PAPAZIAN"

SUIPACHA 942

T. E. 32-0705

BUENOS AIRES

DE NUESTROS ARCHIVOS

Damos a publicidad dos documentos importantes escritos 37 años atrás por el fundador y jefe del scoutismo Gral. Baden-Pauel y por el Patriarca Armenio de Constantinopla, respectivamente.

La siguiente nota corresponde al Gral. Baden-Pauel dirigida a los scouts armenios:

Londres, año 1921.

A los scouts armenios:

Ultimamente tuve noticias de los scouts de Armenia. En el barrio Gazadjí Post de la ciudad Alexandropol, existen 6 grupos de scouts, cada uno compuesto por 40 niños.

Casi un año atrás estos muchachos eran indisciplinados, sin educación y su hogar era la calle. Hoy, en cambio, dicen que son limpios, educados, disciplinados, etc.; y que cuidan orgullosamente el lugar en donde están establecidos. Tienen mucha simpatía para los deportes, entre ellos el box y el football, que juegan asiduamente, utilizando la reglamentación inglesa.

Cada scout lleva una libreta especial, en donde está escrito el nombre de sus padres, su edad, su grado, la fecha de ingreso al scoutismo. En esta libreta hay dos páginas especiales: una de ellas es la página de oro, en donde se anotan los actos buenos del niño; y la otra, es la página negra, en donde se anotan sus faltas. Hay además, una lista, en donde están escritos todas sus pertenencias. Cada scout tiene asimismo un cuaderno en donde anota su labor diaria.

El lema de los scouts armenios, es Parzazir Parzrazur, que significa "elévate y eleva" (es decir mejora tu persona y mejora a los demás). Este, es un verdadero lema para ser tenida en cuenta, por los scouts de cualquier país.

Para ellos el castigo más grande es la prohibición de usar el bastón de scout. Yo veo, que estos muchachos armenios tienen espíritu de scout cuanto tiempo lleven con orgullo sus bastones de scout.

BADEN-PAUEL

General en Jefe de Scoutismo

La siguiente nota corresponde al Patriarca armenio de Constantinopla, Arzobispo Mons. Zaven:

PARTRIACADO ARMENIO

Constantinopla

Asamblea Ciudadana

Consejo Nacional Central

Nota N° 1454

Teléfono N° 1328

Constantinopla, 28 de Julio de 1919

DIRIGIDA A LOS SCOUTS ARMENIOS:

Con gran satisfacción leí vuestra simpática nota, del 12 de junio ppdo., en la cual habían sintetizado vuestros puros e infantiles sentimientos. Por eso, vuestra entidad es la más cercana a mi corazón; asimismo ustedes representan física y espiritualmente la imagen futura de la nacionalidad armenia. La raza armenia aunque tiene naturales virtudes, sin embargo, durante los siglos ha llevado la cadena de la esclavitud y del sufrimiento con todo heroísmo. Por consiguiente, es deber de las generaciones siguientes, fortificar las condiciones físicas, espirituales e intelectuales de la raza, educando su físico y su carácter. Ustedes, mis queridos niños armenios, son la esperanza y la luz de la patria. Vuestra benéfica labor tiene un campo abierto ante vosotros. Organicense, enaltecense cuanto puedan. Impregnen en vuestro corazón y mente que ustedes serán las columnas en donde descansará la futura grandeza de nuestra patria.

Y yo con mis paternales consejos y deseos, bendigo bajo la autoridad de Dios, a vuestra entidad y a vuestra magnífica labor.

ARZOBISPO ZAVEN

Patriarca de los Armenios

NOTA: La primera carta de Baden-Pauel, ha sido enviada al jefe de los scouts huérfanos armenios de la Unión General Armenia de Cultura Física en Gazadjí Post, Alexandropol (Armenia), señor Vahan Cheraz.

En cuanto al lema de PARZAZIR - PAZRAZUR, Baden-Pauel expresa su satisfacción y cree que es un lema bueno para los scouts de cualquier país.

En cuanto al lema de PARZAZIR - PAZRAZUR (Baden-Pauel) ca de los Armenios en Constantinopla está dirigida a los scouts armenios. El Patriarca Zaven ha sido el que auspició la fundación de la Unión General Armenia de Cultura Física y el scoutismo armenio. Apoyó material y moralmente toda acción en beneficio de la juventud, desde el mes de noviembre de 1918, fecha de la fundación de la U.G.A. En retribución a sus patrióticos servicios en beneficio de la juventud se le designó Presidente Honorario de la U. G. Armenia y fué inscripto como primer scout armenio.

GARO SHAHINIAN

DRTAD III Y EL CRISTIANISMO

Drtad III, el Grande, fué el iniciador de una nueva era no solamente en la historia armenia sino también en la universal, ya que durante su reinado adoptó el Cristianismo como religión oficial. El reemplazo de las antiguas religiones y de sus principios por el Cristianismo, con su elevada concepción del mundo y del hombre, significó uno de los pases trascendentales de la humanidad y fué realizado en primer término por Armenia.

Cuando el rey persa Vram reconoció el dominio de Roma sobre Armenia, el emperador Diocleciano coronó a Drtad y lo envió con un gran ejército para que heredara el trono de su padre. En Cesárea, recibieron al nuevo rey los nobles armenios, en cuya compañía llegó al país, en medio de grandes demostraciones populares.

Apenas iniciado su reinado, Drtad, que había sido educado según la cultura occidental, trató de eliminar completamente la influencia persa. Su actitud provocó la enemistad de los persas, y cuando subió al trono el rey Nerseh, desconoció el pacto de su antecesor y decidió someter a Armenia, avanzando sobre ella con grandes tropas. Diocleciano acudió en defensa de Drtad, pero las tropas romanas ubicadas en posiciones inadecuadas, fueron derrotadas por los persas en número muy superiores. Drtad, mediante una hábil maniobra, pudo salvar su ejército y regresar a la capital.

El orgullo de Nerseh no duró mucho tiempo, ya que los romanos no estaban conformes con soportar las

consecuencias de la derrota. Reiniciaron la lucha, con la ayuda de Drtad vencieron a los persas y obligaron al "Rey de los reyes" a concertar la paz, imponiéndole duras condiciones.

El rey armenio, que durante esas luchas había tenido que alejarse de su trono, se estableció definitivamente en su territorio, comenzando con su reinado un período de renacimiento nacional. Trató a los vecinos con inteligencia y diplomacia, granjeándose la voluntad de las naciones del Cáucaso. En cuanto a la situación interna, nunca el orden fué tan perfecto. Con la valentía y la habilidad que había demostrado en las guerras, se había atraído el respeto y la simpatía de todos, y en esa forma sus decisiones fueron aceptadas y obedecidas.

Así se explica cómo habiendo introducido un cambio tan radical en el país con la adopción del cristianismo, que negaba las ideas religiosas tradicionales de su pueblo, pudo conservar su autoridad y contar con la colaboración de los señores feudales y del pueblo en general. El Cristianismo, pues, no provocó luchas internas en el pueblo armenio, como sucedió en Roma; sin embargo, adoptada sólo por Armenia entre un sinnúmero de pueblos paganos, el país tuvo que soportar la belicosidad de éstos, y pagar con millones de mártires las guerras que en defensa de la nueva religión entabló con heroísmo desde la antigüedad hasta hace muy pocos años.

La nueva doctrina fué incluida al rey por Gregorio El Iluminador, hijo

de Anag Barte; Gregorio único sobreviviente, fué conducido por su salvador a Cesárea, donde recibió educación cristiana y admiró la cultura helena. Cuando Drtad volvía desde Roma hacia Armenia, se unió a él como servidor de la casa real.

En Armenia, en oportunidad de celebrarse los tradicionales sacrificios en el Templo de Anahid, en Eriza, Drtad ordenó que Gregorio participara de la ceremonia; pero éste se negó, aduciendo que era cristiano, Drtad, airado, lo cometió a crueles torturas, especialmente cuando se enteró que era hijo de Anag. Sin embargo, la inteligencia y la nobleza —según nuestra historia mitológica los milagros— de Gregorio sedujeron al rey, que comenzó a respetarlo primero, y más tarde se dejó conducir por sus consejos.

La influencia de Gregorio El Iluminador fué tan grande, que Drtad adoptó el Cristianismo (298) y se dedicó a al empresa de difundir su doctrina por todo el territorio. La nobleza y el pueblo todo se convirtieron pronto a la nueva religión, que fué desde entonces religión de Estado. El Imperio Romano, siguió el ejemplo de Armenia quince años más tarde (313).

La introducción del Cristianismo fué resistida por los cultores de las religiones paganas, que tenían una organización poderosa y contaban con sus propios fuertes y ejércitos; pero a pesar de la resistencia que ofrecieron, la influencia de los sacerdotes paganos había terminado para siempre. Paulatinamente, los antiguos templos fueron sustituidos por iglesias, sus bienes pasaron a la iglesia cristiana y la anterior organización fué reemplazada por la Organización de la Iglesia Armenia.

El Cristianismo se convirtió muy pronto en un factor de unidad para los pueblos heterogéneos que habita-

ban Armenia, y, como consecuencia, aumentó la potencia de la Nación. Sin embargo, el pueblo armenio debió también al Cristianismo la pérdida de varias bibliotecas, donde estaba documentada su historia, las que fueron destruidas por ser paganas.

Según los deseos de Drtad, Gregorio El iluminador, en compañía de dieciséis señores feudales, se dirigió a Cesárea, donde fué investido con el título de "Catholicós" (Jefe de la Iglesia Armenia), en el año 302. A su regreso, originó en la ciudad de Ashdishad, en Darón, tradicional centro del culto pagano, la primera iglesia cristiana en Armenia, donde se guardaron las reliquias de San Juan Bautista. El pueblo no se desligó sin embargo de sus viejas costumbres, y continuó sus peregrinaciones a la ciudad; pero ahora bajo la cruz del cristianismo y la luz de la nueva creencia.

San Gregorio se dirigió luego a Pavacán, donde lo recibió el rey con su familia. Allí, con las aguas del Eufrates, los bautizó junto con la multitud que se había congregado. Difundió más tarde la doctrina por todo el territorio, predicando y construyendo iglesias y escuelas.

El Cristianismo, que con los grandes beneficios que reportó al pueblo armenio, abrió también la puerta para el martirio de siglos, y motivó la primera guerra religiosa en el año 311. El emperador Maximiano, enemigo de Constantino, era un despiadado perseguidor del Cristianismo. Por lo tanto, quiso eliminarlo también de Armenia. Pero los armenios, decididos a defender su religión, vencieron al ejército de Maximiano, impidiendo asimismo que pudiera dirigirse contra Constantino.

Pronto el Cristianismo, triunfante en Roma, llegó a convertirse en reli-

Hondo Pesar

Ha causado hondo pesar el inesperado fallecimiento del señor Atchak

Mjitarian, uno de nuestros mejores y asiduos asociados.

El extinto había ganado la simpatía de todos y contaba con una cantidad numerosa de amigos en la colectividad y fuera de ella.

Persona amable, jovial, que domingo tras domingo asistía a nuestro club para practicar su deporte favorito, el juego de las bochas. Sus amigos y compañeros de juego, en su homenaje decretaron la suspensión de toda actividad.

La Unión General Armenia de Cultura Física está de duelo por la desaparición de uno de sus más dilectos asociados.

gión universal. Constantino el Grande, luego de dieciocho años de luchas civiles, dominó los imperios romanos de Oriente y Occidente y adoptó el Cristianismo como religión oficial. El primer rey cristiano de Armenia, aprovechando la oportunidad renovó el pacto que había concertado con motivo de las luchas contra Maximiano (324). Los armenios, amantes de la civilización romana, no deseaban el dominio persa, ni estaban dispuestos a adoptar su religión. Con este pacto se unían a Roma no sólo por la afinidad de culturas sino también por identidad espiritual. Al año siguiente (325) Armenia participó del primer concilio (ecuménico) de Nicea.

Una vez que hubo logrado la unidad de su reino y la amistad de los romanos, Drtad pudo gobernar en un ambiente de paz y de orden, y su reinado reportó enormes progresos en la historia de Armenia. El pueblo armenio tenía derecho, por media de su iglesia, a santificar a su primer rey

cristiano y al primer jefe de su iglesia celebrando eternamente sus recuerdos.

EN BARRACAS
¡TODO CONTRA LA LLUVIA!

STERLING CLUB
BARRACAS DE OCA 985 T. E. 21-1123

CREDITOS en 5 meses

La Literatura Armenia Durante los Siglos VI-IX

La literatura, expresión universal de la vida y de la actividad de los hombres, sigue en este período dos corrientes: una popular, laica, y otra exclusivamente religiosa.

La literatura religiosa, reducida únicamente a temas dogmáticos, pues al restringirse a un solo sujeto carece del elemento vital que sólo pueden aportarle con abundancia, la temática laica y los motivos populares. Estos elementos son aprovechados eficientemente por los historiadores, los únicos que realizan una obra verdaderamente artística dentro de la literatura armenia de la época.

Fuera de la literatura religiosa, no se conserva ninguna obra laica del siglo V, pues al producirse acontecimientos políticos que trastornan la vida normal del pueblo —primer afectado— la cultura laica detiene su curso. Después de la creación de las letras armenias, el país es dividido entre Persia y Bizancio. De esta manera el pueblo armenio es abrumado por el tributo exigido por los persas, y su descontento se manifiesta en las dos grandes sublevaciones de 451 y 481.

La Iglesia, que tiene a su cargo la enseñanza y que puede controlar al mismo tiempo todo el movimiento cultural de la época, no puede dar cabida a los elementos populares dentro de sus creaciones, y persigue tenazmente a todos aquellos que se atreven a poner en tela de juicio el arte religioso, pues la literatura es el medio más eficaz para destruir su poderío. Esta situación está muy bien descrita por Moisés de Jorén, en el último capítulo de su "Historia", y por Lózaros de Phárpé en su carta a Vahán Mamig-

rián. Aún estos dos autores, que constituyen dos columnas de la historiografía armenia, son perseguidos por el clero, en castigo a su libertad de criterio.

Con todo, es interesante consignar que mientras en Occidente la literatura se reduce a la dogmática religiosa, a las leyendas y vidas de los santos; en Armenia florece una historiografía completamente laica, cuyos autores son hombres que acumulan todo el conocimiento de la época.

En el siglo VI, los persas aumentan los tributos, y la situación del pueblo armenio se hace insostenible. En el año 571, estalla la revuelta y los ejércitos persas son expulsados del país. Bizancio, siguiendo, como de costumbre, su artera política, concreta un tratado con los persas y la mayor parte del territorio pasa a sus manos. Comienza entonces una política de sometimiento absoluto. Los armenios son obligados a formar parte de los ejércitos bizantino y persa y enviados a luchar por sus opresores en lugares tan distantes como las riberas del Danubio o las arenas del Asia Central, según narra el historiador Sebeón. Además de esta tentativa de anular el poderío humano de los armenios, los bizantinos tratan también de derribar cualquier elemento que pueda constituir de nexo de unión y, por lo tanto, de base sobre la cual se apoye el concepto de pueblo y nación, y pretenden someter también a la Iglesia Armenia.

En el año 540 aparece un nuevo elemento en el escenario de la historia armenia: los árabes penetran en el país a través de la Mesopotamia, y llegan a Dvin, que saquean y destruyen. Con

todo, el príncipe de los armenios, Teodoro Rashtuní, consigue hacerse fuerte y expulsa a los bizantinos y pacta con los árabes. Pero a su muerte, los árabes se entienden con los bizantinos y vuelven a ocupar el país, al que someten a un terrible saqueo. El pueblo armenio reacciona nuevamente, y durante el primer cuarto de siglo VIII se produce el levantamiento de los pavlikían, en un intento para liberarse del yugo árabe y la opresión de los señores feudales, según el relato del historiador Ghevont.

Durante este período tan crítico de la historia del pueblo armenio, la literatura laica se interrumpe, pero la escolástica religiosa adquiere cierto empuje debido a la imperiosa necesidad de luchar contra la opresión religiosa de Bizancio. La mayoría de sus autores son altos dignatarios de la Iglesia: los Catolicós Abraham y Gomidás, los obispos Pedro, de Siuní, y Moisés, de Tsurtav; y además, Moisés de Ieghivard, Juan de Mairaván, Esteban de Siuní, Juan Imasdaser, etc. Naturalmente, junto a esta literatura de tipo especial, la poesía religiosa alcanza un grado bastante elevado de perfección en su forma.

A pesar de la interrupción sufrida por imposición de los acontecimientos históricos, el pensamiento y la cultura laicos siguen su curso y se expresan plenamente en los breves períodos de paz y tranquilidad. Durante el gobierno de Teodoro Reshtuní la historiografía, la literatura, la arquitectura y las demás artes florecen con un brillo inusitado.

El movimiento realista, renovador de los antiguos cánones, se advierte especialmente en la arquitectura, con la introducción de elementos decorativos tomados de la vida cotidiana. Las iglesias de Zvartnatz, Mren, Thalish y Arutj son los monumentos más repre-

sentativos de la nueva tendencia. La iglesia de Zvartnotz es una verdadera obra maestra de la arquitectura armenia y un honroso exponente de la capacidad creadora del pueblo armenio ante el mundo, según afirma Thoramian.

Pero probablemente el mejor intérprete de la cultura laica del siglo VII era Anania de Shirag, en quien se concentraban todos los conocimientos alcanzados por el hombre de esa época, pues además de historiador y geógrafo era matemático, astrólogo y cosmógrafo. Es muy interesante, y por lo demás muy significativo, el hecho de que Anania ponga en duda las teorías científicas sostenidas por el clero, y exponga otras, mucho más avanzadas. Así, en su texto de cosmografía, Anania dice: "Algunos de la Iglesia dijeron que la luna tiene su propia luz y que ésta no proviene del sol. Pero yo creo en la multitud de filósofos que dicen que proviene del sol".

En cuanto a los historiadores, los más importantes son Sebeós, Moisés de Kaghankatvá y Juan Mamigonián. De estos tres el que más llama la atención es Bebeós, por lo acertado de sus juicios, y por el hecho de que en su obra no figuren las leyendas que explican la santidad de determinados padres de la Iglesia.

En ese período se realizaron también numerosas traducciones, especialmente las obras de los filósofos griegos. Además, se vertieron al armenio las fábulas de Esopo y las de un autor cuyo nombre no ha llegado hasta nosotros.

Esta actividad cultural no pudo seguir su curso normal debido a que conozcamos los nombres de más de veinte obras manuscritas del siglo VII, mientras que en el VIII esa cifra se reduce a cuatro, incluida la historia de Ghevont. Esta interrupción durará hasta fines del siglo IX.

Rubén Artzruni

Triunfos de la verdad

EL TRABAJO

Vida es movimiento y movimiento es trabajo. El hombre no puede escapar a este principio que procede de la naturaleza misma, y es por eso que todo aquel que cae en la ociosidad y en la inercia camina en línea recta hacia su propia desdicha, hacia su pronta destrucción.

Casi todos los inventos que dieron impulso a la civilización fueron el fruto de una intensa labor. Edison reconoció que todas sus creaciones, con excepción del fonógrafo, tuvieron por base el trabajo y no la casualidad; y el fonógrafo mismo, para lograr pureza de tono, demandó a él y a sus ayudantes meses enteros de esforzada labor.

Leonardo da Vinci se ocupó en un lapso de diez años en el modelado de una estauta ecuestre, hasta llegar a dominar la anatomía del caballo. Demóstenes, el más ilustre de los oradores atenienses, nunca aceptó hablar sobre un tema sin haberlo estudiado antes a fondo. Hamilton, por su parte, dijo una vez: "La gente cree que soy un genio, pero la verdad es que estudio profundamente los asuntos que llegan a mis manos. Día y noche los tengo ante mí. Bajo todos sus aspectos los examino y empapo mi cerebro en ellos. Luego la gente considera que este esfuerzo es fruto del genio, cuando en realidad lo es del trabajo y del pensamiento".

Edmond Kean, el gran actor, antes de estrenar el papel protagónico de "El caballero felón", que desempeñaba con arte supremo, durante un año y medio ensayó ante el espejo todos los gestos, ademanes y actitudes del personaje que se disponía a encarnar. La noche del estreno, lord Byron, que se encontraba entre los espectadores, al ver el aspecto tan malvado y villano de Edmond Kean y oírle narrar las consecuencias espantosas de su homicidio, se desvaneció. ¡Tal era el realismo que aquel actor imprimió a su papel!

Hasta la misma rapidez y facilidad con que se hacen muchas cosas no son más que la consecuencia de muchos años de labor. Un hombre muy rico pidió a Howard Burnett que le escribiese algo en su álbum personal, y que le cobrase por ellos. Satisfecho el pedido, Burnett le presentó una factura de mil francos, ante lo cual le dijo el otro: —¡Pero si ha hecho usted esto en menos de cinco minutos!

Cierto es, caballero; pero me costó treinta años aprender cómo hacerlo en menos de esos minutos que usted ha calculado tan bien.

TEX-TRICO

Soc. Resp. Ltda. - Capital \$ 800.000

FABRICANTES DE TEJIDOS

ENGOMADORA DE HILADO

Adminis. y Ventas
- LARREA 557

T. E. 48 Pasco 8743
Buenos Aires

"ANTEX ARGENTINA"

EDUARDO ATAMIAN

POPLINES

Larrea 667 - T. E. 48-5639

**FABRICA DE TEJIDOS
DE ALGODON**

TEXTIL

M U R A D

de Miron Leonian

VICTORIA 701

Hurlingham **F.C.N.G.S.M.**

Doctor
ANTRANIK EURNEKIAN

Cirujano

Especialista en Neurocirugía

Actualmente en los EE. UU.

Cnel. N. Vega 5531 - 54-0765

FOTO

A F O L O

ESTUDIO

CORDOBA 4671 T. E. 54-8147

ESTUDIO NERSESIAN

**ECONOMICO . CONTABLE . IMPOSITIVO
ASUNTOS JURIDICOS**

Florida 165

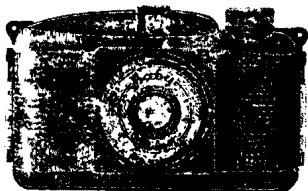
Gal. Gral. Güemes P. 3, of. 343-4

Tel. 30-6877

Roy Junior ★ ★ Baby

**La cámara
super
económica**

Que permite tomar
16 fotos 4 1/2 x 6, con
un rollo común 6-20

AL PRECIO DE UNA SIMPLE!
CAMARA DE CAJON !

ALBERT TRITSMANS, Director - Gerente General

GEVAERT ARGENTINA S. A. de Productos Fotográficos
Bmé. MITRE 1906 - T. E. 48 - 9011 — BUENOS AIRES

ADHESION

DANUBIO S.A.

Peletería "Armenia"

SANTA FE 1560

T. E. 44 - 0275

MERCERIA - NOVEDDES

"EL PORVENIR"

El Hogar de los Hilos y Botones

M. CHEBEKDJIAN E HIJOS

Azcuénaga 417

T. E. 48 - 3654

EL CISNE

Soc. Resp. Ltda.

BUENOS AIRES

CORDOBA

« NAVASART »
REVISTA MENSUAL

ORGANO DE LA
U. G. ARMENIA DE C. FISICA
GALERIA GRAL. GUEMES
FLORIDA 165 Piso 6º

SUSCRIPCION

Ejemplar suelto ..... 3.— Pesos
Anual ..... 32.— Pesos
Exterior ..... 3.— Dolares

AÑO 4 - Nº 46

MARZO DE 1957

BUENOS AIRES

ALFOMBRAS

SPARTA ATLANTIDA S. A.

INDUSTRIAL Y COMERCIAL

CORREO ARGENTINO CENTRAL (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5952
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 5431